

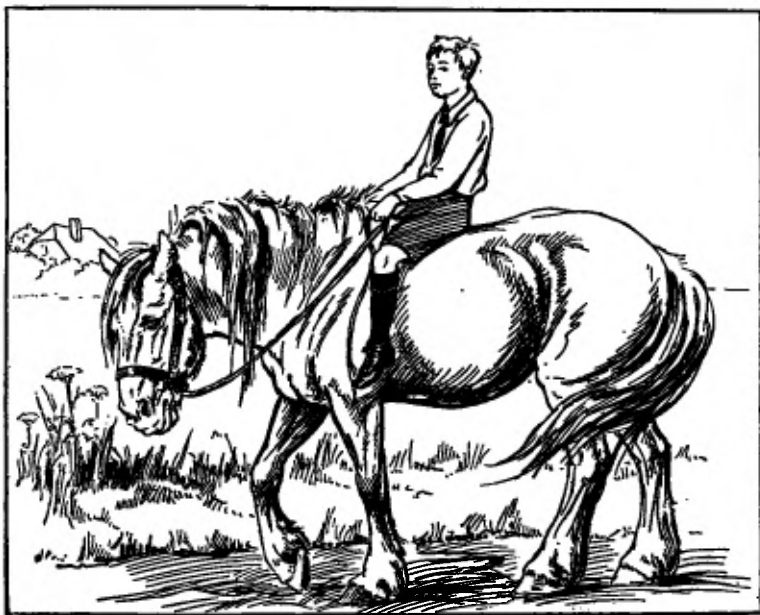
TOEN HET KERSTMIS WERD

DOOR JH. VANDER LICHTEN

NIJKERK - G.F. CALLENBACH

TOEN HET KERSTMIS WERD

TOEN HET KERSTMIS WERD

DOOR

J. H. VAN DER LICHTÉ

GEÏLLUSTREERD DOOR JEANNE FAURE

NIJKERK — G. F. CALLENBACH

I.

IN DE KLAS.

Het was stil in de klas.

Saai krasten de pennen over het papier en tikten eentonig in de porseleinen inktpotjes.

Ijverig werkten ze, de jongens en de meisjes, om de vijf sommen binnen het half uur af te krijgen.

„Nu jongens, aanpakken hoor!” had meester Vlaskamp gezegd, „jullie hebt zes minuten voor elke som en ze zijn vanmorgen niet moeilijk, dus doe je best!”

Even draaide Wim Koopmans in zijn bank heen en weer. Hè, die nare mengingsommen ook. Je wist nooit goed, waar je ze het eerst moest aanpakken, van achteren of van voren. En natuurlijk, van die akelige dingen waren er maar liefst drie bij.

De andere sommen had hij gauw genoeg af, maar de eerste, de beste mengingsom wilde alvast niet uitkomen.

Wim keek op z'n horloge.

Over twee minuten zou reeds de helft van den tijd verstreken zijn.

Buiten klonk het gefluit van een vogel. Onbekommerd zong deze zijn blijde lentelied.

Wim keek even op.

Wat zong die vogel fijn. Vast een lijster of zoo . . . Hè, wat was het buiten verrukkelijk!

Daar scheen de blijde zon en speelde dartel tusschen het frisch-groene loover.

Nou, daar leek het hem op dit oogenblik vrij wat beter,

dan in de school met een rijtje dooie sommen voor je. O, kijk, daar zit ie, een mooie, zwarte lijstster! Wat wiebelt ie lekker op dien tak, net een . . .

„Al klaar, Wim?” ’t Was de stem van meester Vlaskamp, die onverwachts aan zijn „uitstapje” een einde maakte.

Snel keek Wim voor zich, schudde even met z’n hoofd en boog zich opnieuw over zijn rekenboek. Ook meester keerde zich weer naar het bord. Zijn klas werkte goed en daarom wilde hij vast eenige aantekeningen maken voor de volgende les.

„Zeg Wim, kijk es!” fluisterde zachtjes Bram van der Weide, Wim’s buurman.

Wim hoorde het niet. Hij had thans al zijn aandacht bij z’n sommen, die hij in ieder geval toch af wilde hebben. En gelukkig, er kwam nu schot in. De eerste mengingsom kwam al goed uit. Ziezoo, nu nog twee . . .

„Au,” daar voelde hij van links een por in zijn rug.

„Toe, Wim, kijk nou!”

„Hè? Zevenmaal negen is drie en zestig, drie ik hou er zes,” rekende Wim nog haastig en bijna halffluid. „Sst”, klonk het bij het bord.

„Ja, wat is er nou?” vroeg hij toen zachter, maar zonder evenwel op te kijken.

„Nou jô, kijk dan, de papiermand leeft.”

Wim keek in de richting van het aangewezen voorwerp, een hooge, ouderwetsche papiermand, die naast de kast, onder het raam stond. Deze mand was een geschenk van een oudleerling en daarom bleef zij, zolang meester Vlaskamp aan de school was, ook in gebruik.

„Zie je nou wel,” begon Bram weer, „ze beweegt.”

En waarlijk, langzaam bewoog de oude statige mand zich heen en weer.

„Hè, wat ben jij een leukerd,” meesmulde Wim, die dadelijk begreep wat Bram gedaan had, maar het toch wel lollig vond, toen de mand, door een flinken ruk van Bram, een stuk van haar plaats schoof.

„Kets” ging het op het bord. Meester brak bij ongeluk zijn krijt en bukte zich snel om de stukken op te rapen.

Hè, ze schrokken beiden even van die onverwachte beweging, maar gelukkig, meester had blijkbaar niets bemerkt. Langzaam trok Bram de mand weer naar voren. Zachtjes kraakten de droge teenen.

Aart Jongsma, die in de bank vóór Bram zat, keek achterom, naar Bram.

„Kijk je voor je, rooie,” nijdigde Bram geniepig, achter Aart's rug.

Aart keek voor zich en zweeg.

Aart had vuurrood haar en maar al te vaak vond Bram een gelegenheid om hem daarmede te plagen.

Aart liet Bram meestal maar stilletjes plagen, dan hield hij er het gauwst mee op.

Bovendien, Aart's vader werkte als arbeider bij boer Van der Weide, op den „Lindenhof”, en Jongsma kreeg niet gaarne last met den boer.

„Jongen,” zei hij vaak tegen Aart, als deze zich over Bram's plagerijen beklaagde, „ik weet wel, dat het erg onplezierig voor je is, maar je moet altijd maar denken: een vuur waar men niets op doet, gaat vanzelf wel uit.”

En Jongsma had gelijk.

„Klaar,” zei Wim, luider dan hij eigenlijk bedoelde.

„Stil nou, gochemert! anders kijkt ie hierheen,” fluisterde Bram voorzichtig.

Zachtjes kraakte weer de mand, die door Bram langzaam van haar plaats werd getrokken.

Op dit oogenblik keerde meester Vlaskamp zich om.

Snel bogen twee jongensruggen zich naar voren. Bram liet zijn pen met een luiden tik op den bodem van den inktkoker vallen.

Wim bladerde druk in zijn rekenboek.

„Hou maar op, Wim, hij kijkt al niet meer,” waagde Bram het weer 't eerst te zeggen.

Wim bleef echter voor alle zekerheid nog een oogenblikje bladeren.

't Kon Bram nooit veel schelen, welk cijfer hij straks voor z'n gedrag kreeg. Zijn rapporten waren toch nooit best, maar Wim kreeg niet graag een „onvoldoende”.

Bovendien, dan zou er thuis wat voor hem zwaaien. Maar nu scheen het gevaar toch wel geweken; meester had blijkbaar niets gezien.

„Toe Bram, laat mij eens trekken?” smoesde Wim.

„Dat zal niet gaan, jò, ik heb het uitgevonden en het gaat nou net zoo fijn. Durf ik niet es hard te trekken?”

„Neen,” fluisterde Wim, voorzichtig achter z'n hand.

Bram's hand dook opnieuw onder de bank . . . . toen een forsche ruk . . . . de zwart-garendraad knapte af en . . . . de papiermand viel met een smak tegen den grond.

In de klas klonk gegichel, even maar, want de strenge blik van meester Vlaskamp maakte er onmiddellijk een einde aan.

De mand was tot vlak bij de bank van Aart Jongsma gerold, terwijl de inhoud verspreid lag onder de banken.

Aart wilde opstaan om de mand weer op haar plaats te zetten, maar met een enkele handbeweging beduidde meester hem, te blijven zitten.

Enkele seconden bleef meester Vlaskamp staan, onbeweeglijk, zonder een woord te spreken.

Er kwam spanning in de klas.

„Wie van jullie heeft die mand omgegooid?” klonk de strenge vraag.

Doodsche stilte. En al grooter werd de spanning.

Onverwachts wees meester op Daan van Wielen, den jongen in de eerste bank.

„Heb jij die mand omgetrokken?”

„Ikke niet, meester, ik was net” . . . .

„Genoeg, antwoord alleen maar: ja of neen, meester; en jij?” en meesters vinger wees reeds in de richting van Daan's buurman.

„Neen, meester!”

„Jij?” .... „Jij?” .... „Jij?” En telkens luidde het antwoord ontkennend.

„Niks zeggen, hoor,” bromde Bram nog zachtjes voor zich uit, maar reeds wees meester op Wim, „en jij?” ....

„Neen, mijnheer,” .... „uh méester,” verbeterde Wim snel, en hij voelde zich kleuren, toen hij dit zei.

„Jij, Bram?”

„Neen, meester,” klonk het luid en hij schudde daarbij ontkennend met z'n hoofd.

„Och!” liet Aart zich bij ongeluk ontglippen.

Meester was al verder met vragen.

„Neen, meester!” klonk het tenslotte van de achterste bank.

Het onderzoek was dus afgelopen, maar de spanning in de klas was grooter geworden; de dader was niet gevonden.

Toen plaatste meester Vlaskamp zich voor zijn lessenaar en keek z'n „jongens” aan, onderzoekend, streng.

„Er zit dus een leugenaar in mijn klas en daarmee zal ik in het vervolg ernstig rekening moeten houden” ....

Langzaam sprak meester die woorden uit.

In de klas was het nu doodstil geworden.

„Het „neen, meester” van één der jongens, was niet wáár, een leugen dus en die leugen heeft God in den hemel, die alléén de waarheid liefheeft en de leugen haat, gehoord. Heeft hij daar wel aan gedacht? Zoo niet, bedenkt hij het dan nù?”

Toen zweeg meester eenige seconden .... een minuut. En de leerlingen, ze voelden den grooten ernst van dit zwijgen maar al te goed.

Er bleef dien morgen een gedrukte stemming in de klas. Eindelijk luidde de bel. 't Was twaalf uur.

Vlug en geruischloos borgen de leerlingen, op een wenk van den meester, boeken en schriften weg.

„Eerbiedig,” klonk reeds meesters stem.

En nadat meester den Heere had gedankt voor het gegeven en ontvangen onderwijs, bad hij voor dien leerling, die niet alleen zijn onderwijzer, maar ook God met zijn leugentaal had bedroefd.

En ernstig vroeg meester of de Heere in dat schuldige hart nog een volmaakt berouw over die verkeerde daad wilde geven en dat om den wille van Hem, in wiens mond nimmer bedrog geweest was . . . .

„Bram van der Weide, blij jij straks even zitten,” beval meester na het gebed.

„Waarom, meester?”

„Waarom? Omdat ik het zeg,” merkte meester rustigjes op.

„Jullie kunt gaan, jongens en meisjes” . . . .

’t Was bijna halféén, toen Bram de school verliet. De papiermand stond weer keurig op haar plaats, naast de kast, onder het raam.

En meester Vlaskamp wist thans met zekerheid, wat hij gedurende den schooltijd nog vermoedde.

„Er zit dus een leugenaar in mijn klas.”

Toen Wim Koopmans naar huis liep, moest hij voortdurend aan die woorden van meester Vlaskamp denken.

Een leugenaar, en die leugenaar was Bram, z’n schoolkameraad.

Hij had nooit gedacht, dat Bram zóó durfde te liegen. ’t Was toch eigenlijk erg oneerlijk van Bram. Maar had hij zelf niet meegedaan?

Neen, heelemaal rustig was Wim er niet onder.

„Dag Wim!” klonk een welbekende stem achter hem.

’t Was Wim’s vader, dokter Koopmans, die juist van z’n bezoek aan zijn ochtendpatiënten huiswaarts keerde.

„En, goed geleerd vanmorgen, jongen?” informeerde dokter Koopmans belangstellend.

„Ja, vader,” antwoordde Wim, niet zonder eenige aarzeling.

„Wel, da's flink. Zoo mag ik het hooren.

Ziezoo jongen, wij zijn er al weer.”

Dokter Koopmans opende het lage tuinhek en samen liepen zij het grindpad over, naar de ruime, deftige dokterswoning.

Het was een oud, maar zeer goed onderhouden heerenhuis, door een grooten, keurig aangelegden voortuin van den straatweg gescheiden.

In de perken bloeiden thans kleurige hyacinten en narcissen, die de lauwe voorjaarslucht met hun heerlijke geuren vervulden.

Langs het hek pronkte de ribes reeds met een schat van kleine wit-rose bloemtrosjes, en probeerde het chineesche klokje zijn hel-gele bloempjes al te ontvouwen.

Nog vóór dokter Koopmans zijn huissleutel te voorschijn had gehaald, opende een blondgelokt meisje van omstreeks vijf jaar lachend de voordeur.

„Dag paps,” snapte ze vroolijk, „kijk u 's, wat een mooie teekening ik gemaakt heb.”

„Zoo mijn schat, heb jij die héél alleen gemaakt? Wel, dat vind ik kranig, hoor. Nu kom je zeker even bij me, hè?”

„Hè ja, ikke bij paps!”

En daar ging ze al, kleine Ans, de lucht in. Eerst nog even een pakkerd en daar zat ze op vaders breeden schouder, haar lievelingsplekje.

„Kijk es, Wim, hoe hoog ik zit,” riep ze triomfantelijk, haar teekening vol trots voor zich uit houdende.

Zoo droeg vader haar dansend de kamer binnen.

„Toe paps, nou steigeren, net als een echt paard.”

En daar ging ze weer, in heerlijken galop. Ansjé kraaide van plezier.

„Vangen, moeder? Daar komt ze aan, hoor! Een... twee... drie...”

En innig gelukkig nam mevrouw Koopmans haar kleine meisje van haar man over.

II.

ALLEEN.

Verscholen achter zwaar geboomte lag aan het einde van een breede oprijlaan, links en rechts beplant met breed gegroeide lindeboomen, de statige huizinge van den „Lindenhof”, de rijke hofstede van boer Van der Weide.

De uit baksteen opgetrokken en met grijs riet gedekte woning werd omgeven door groote, stevige schuren en ruime, zindelijke stallingen, waarin het talrijke vee des winters een droge, warme schuilplaats vond.

Links van het erf lag, omheind door een ligusterhaag, de reeds uitbottende bongerd, waar de wit gekalkte stammen der vruchtboomen in regelmatige rijen omhoog rezen uit den groenenden grasgrond.

Daarachter, door het zware klaphek, strekten zich de wijde weilanden uit, die nu in bonte kleurenmengeling lagen te glanzen in 't gouden licht der vroege voorjaarszon.

Rechts van de hoeve lag het blank zilverend watervlak van den plas, een uitgestreken veenplas, breed omzoomd met riet en biezen, waarachter hier en daar wat elzenstruiken en lage wilgenboschjes.

Langs het wijde, blinkende watervlak scheerde een ranke zwaluw in korte, snelle zwenkingen en hoog in de lichte lucht jubelde een akkerleeuwerik al stijgende zijn parelenden zang.

Door het sierlijk gesmede hek, waarin met fraaie krulletters de naam van de hofstede prijkte, kwamen twee jongens.

„En ik zeg je, dat de „Vlaskop” vast niks had gemerkt, als die stomme Aart zijn mond maar had gehouden met z'n „òch”. Waar bemoeit die jongen zich mee?”

„Nou, dat kan wel zijn, Bram, maar ik vond het toch

niet mooi, dat je loog, toen meester vroeg, of jij het gedaan had."

"Mooi? Nee, mooi is het natuurlijk niet, maar je gaat je zelf toch niet verraaien? Of ben jij soms zoo'n braverd?"

"Nee, maar ik vind het niet eerlijk."

"Och wat, jij bent ook zoo'n bangerik. Dacht jij, dat de „Vlaskop" nooit es had gelogen?"

"Ja maar,"...

"Ja maar," viel Bram haastig in, „jij hebt zelf mee-gedaan en je hield toch ook maar lekker je mond, toen ie jou vroeg, of niet?"

Wim zweeg. Ja, eigenlijk had Bram gelijk.

"O, jô, hij was zoo nijdig. Maar ik heb toch niet ge-huild. Ik moet alleen vanavond tien sommen maken, omdat ik onder de rekenles gespeeld heb."

"Als je nog eens een grapje weet," spotte Wim.

"Och, 't is toch immers alles de schuld van dien rooie," bitste Bram terug, „dat deed ie natuurlijk met opzet."

"Nou, dat weet ik niet," vergoelijkte Wim.

Bram bleef even staan.

"Zeg jô, laten we hier es blijven staan," begon Bram, blij in het vooruitzicht, zijn plaaglust eens flink te kunnen botvieren, „daar komt de rooie net aan. Kijk 'em es deftig loopen, ha, ha! 't Lijkt de meester zelf wel."

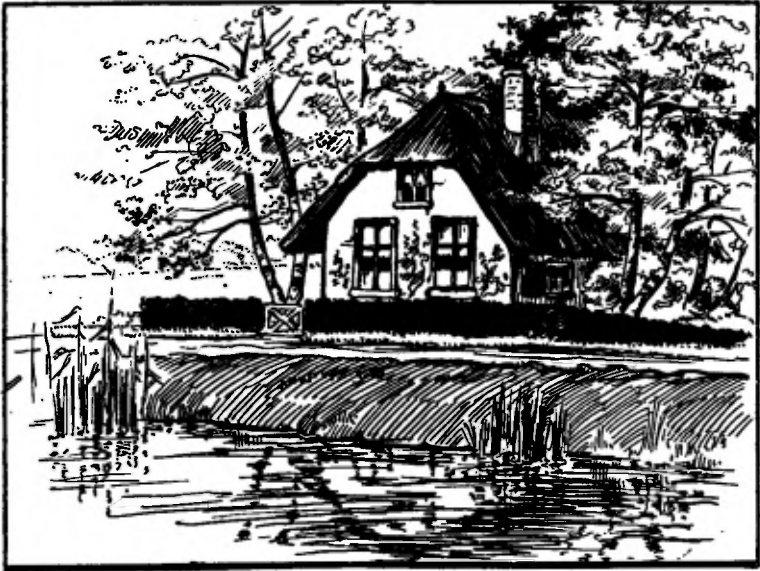
Langs het smalle dijkje van den plas kwam Aart Jongsma.

Daar, door die scherpe bocht, stond achter het dijkje, omhuifd door wat berken, het kleine huisje van Jongsma, Aart's vader. Daar woonde het eenvoudige arbeidersgezin heel eenzaam, maar ook heel gelukkig.

Voor hun huisje lag de wijde veenplas, „ônze plas", zooals Jongsma dikwijls schertsend zeide.

Die plas was mooi, altijd.

Mooi, in zijn statige rust, als bij stralenden zonnedag de kleine, blanke golfjes in 't gouden zonlicht glansden en glinsterden. Maar mooi ook in zijn grootsche ruwheid,

als, onder zwarte luchten, het water door den loeienden storm werd voortgezweept en lange, grillige schuimstrepen langs lagerwal vervlokten in den striemenden wind.

En achter hun woning strekte zich het wijde polderland-
schap uit, met zijn groenende akkers en breede tochten.

In de wazige verte piekte een torenspitsje omhoog,
terwijl aan den verren einder de silhouetten rezen van
boerderijen en molens.

Een bekoorlijk landschap, naar alle zijden.

Langzaam drentelde Aart het dijkje langs; 't was nog vroeg.

Maar wie liepen daar? Doch hij had ze al herkend:
Bram en Wim.

Even stond Aart stil en tuurde aandachtig naar het riet,
als had hij daartusschen iets ontdekt. Maar hij had z'n
berekening al gemaakt. Hij wilde niet graag Bram ont-
moeten, vooral nu niet, na het gebeurde van vanmorgen.

En daarom, als hij wat talmde, zouden Bram en Wim inmiddels de dorpsstraat wel hebben bereikt en dan behoefde hij voor Bram's plagerijen niet zoo erg meer te vreezen.

Maar, o wee! Zijn berekening miste.

Aan het begin van het dijkje bleven ze op hem wachten. Kijk maar, Bram wenkte hem al. Neen, nu kon hij niet anders, hij moest wel doorloopen.

Nog even bukte Aart zich, schijnbaar om een steentje uit z'n klomp te verwijderen.

Onmiddellijk klonk een schel gefluit.

Bram natuurlijk, begreep Aart.

Aart verzamelde al zijn moed en liep door.

„Ga je mee, rood?” vroeg Bram met een geniepig lachje.

Aart gaf geen antwoord.

„Zeg, vuurtoren, zou je niet es beleefd antwoord geven?” schamperde Bram.

„Ja,” mompelde Aart, die liever „neen” had gezegd, maar niet dorst weigeren, omdat hij heel goed wist, dat hij daarmede Bram's plaaglust nog meer zou aanwakkeren.

„Zeg, hoe kom jij aan die mooie advertenties in je broek, Aart?” begon Bram weer, terwijl hij lachend naar de verstelde plekken in Aart's manchester broek wees.

Aart kleurde, maar zweeg.

„Hé, zeg! gaat die soms eerdaags naar 't museum van oudheden?” plaagde Bram opnieuw.

„Dat gaat je niks aan,” vinnigde Aart, verontwaardigd.

„Nou, nou, maak je maar niet zoo kwaad, je lijkt nou wel een kalkoensche haan,” sarde Bram terug, gnuivend dat ie zoo hapte.

„Maar ik ben geen leugenaar.”

„O, ik soms wel?” nijdigde Bram ruw, terwijl hij vlak voor den onthutsten Aart bleef staan.

„Ik dan wel? Zeg het nog eens, dat ik een leugenaar ben, armoedzaaier, die je bent,” en woedend hield Bram zijn gespierde vuist vlak voor Aart's gezicht.

Het bloed golfde Aart naar zijn hoofd. Om zijn lippen krampte ingehouden toorn.

„Laat me door,” hakkelde Aart en duwde plots de sterke vuist van Bram terug.

Op dit oogenblik scheen Bram te hebben gewacht.

„Je zult met je handen van m'n lijf afblijven, leelijke rooie,” en op hetzelfde oogenblik gaf hij Aart een vinnigen klap in z'n gezicht.

Maar toen was het voor den gesarden jongen te veel.

In dolle, blinde drift sprong hij op zijn tegenstander toe, greep dezen met beide handen in z'n borst en slingerde den veel sterkeren Bram met meer dan gewone kracht van zich af.

Op dezen snellen aanval had Bram in 't minst niet gerekend; door den onverwachten schok struikelde hij en rolde achterover van den wegberm, terwijl zijn schoolboeken, losgeraakt uit den riem, rond hem, in het nog vochtige gras, terechtwamen. Een oogenblik keek hij verbouwereerd rond, half zittend, half liggend. De toornige blik van Aart had hem verschrikt. Maar toen herstelde hij zich. Hij sprong op en rende met gebalde vuisten en flikkerende oogen op Aart af. Z'n borst hijgde.

„Nee, blijf nou staan!” krijschte Bram, bijna buiten zichzelf van woede . . . .

Toen dreigde er een woeste vechtpartij . . . .

Op hetzelfde oogenblik scheerde een platte kiezelsteen vlak over hun hoofden en pletste in het water van den plas. Een tweede projectiel volgde en vloog nu rakelings langs Wim's oor.

Verrast keken ze allen in de richting, waaruit de steenen werden gemikt, doch er was niemand te zien.

„Dommeriken,” schreeuwde Daan van Wielen, die plotseeling van achter een boom te voorschijn sprong, „zien jullie Kooistra niet aankomen, daar achter die wilgen?”

Verschrikt keken ze dien kant uit. En ja, langzaam peddelde de gemeente-veldwachter het dijkje langs.

„Toe jongens, ga mee, 't is al kwart,” maande Wim, die tot heden alles werkeloos had aangezien, doch bij het gezicht van den veldwachter wel wat onrustig werd.

Aart was alvast doorgelopen, blij dat door de onverwachte komst van Daan een nijdig gevecht met dien woedenden Bram nog juist was voorkomen.

O, hij had zich lang goed gehouden, doch nu hij alleen was, kon hij wel schreien als een kind. In zijn oogen welden heete tranen.

Ja, waarom zocht Bram hem ook altijd?

Achter hem slofte het drietal rumoerig verder. Omkijken durfde Aart niet.

Duidelijk hoorde hij de schreeuwerige stem van Bram boven alles uit. Bram had invloed op de jongens, dat wist Aart. Hij kon wel zóó praten, dat ze hem in het eind toch gelijk gaven en kon hij het soms met woorden niet winnen, dan wist hij ze wel met andere dingen te lijmen, en dan was de tegenstand gauw gebroken.

Neen, Bram van den „Lindenhof” was niet eerlijk, en dat hij schold voor „armoedzaaier” was gemeen . . .

„Nou, noem jij het maar geen gemeene streek, om iemand onverwachts tegen den grond te gooien. 't Is nogal een kunst van dien rooie.”

„Zoo, maar jij bent toch begonnen,” voerde Wim aan, „jij sloeg het eerst en niet Aart.”

„Begonnen? Ik? 't Was toch immers maar een beetje voeren; maar hij begon te schelden.”

„Schelden? Omdat ie leugenaar tegen je zei? Neen, dat vind ik onzin, Bram, jij begon.”

„Nou best, vraag jij dan of je vriend met rood mag worden, dan kun je hem altijd voorspreken,” en sarrig lachte Bram, toen hij dit zeide.

„Ja, beginnen jullie nu ook nog te kibbelen,” mengde zich Daan in het gesprek, wien dat getwist allang begon te vervelen, „laten we liever voor Woensdagmiddag afspreken.”

„Jongens, de bel!” schreeuwde Wim plotseling. Drie jongens draafden de straat door, het plein over naar school....

Dien avond stond Aart voor het geopend raam van zijn kleine slaapkamer, een dakkamertje eigenlijk. Zwijgend staarde hij naar buiten, in den donkeren avond.

De nachtelijke hemel koepelde zich wijd over het donkere, geheimzinnige water van den plas.

In stille heerlijkheid twinkelden de sterren aan het hooge luchtgewelf.

Even zuchtte de koele avondwind langs de ranke riethalmen, die zachtjes ruischten, toen werd alles weer stil.

Hè, wat kon hij hier toch rustig denken, zonder bevreesd te zijn voor plagerige jongens. En weer hoorde hij Bram's sarrende stem „armoedzaaier”, en zag hij zijn spottende blikken, en onwillekeurig maakte hij weer de beweging om Bram's onverwachten slag af te weren. En hij zag weer de jongens, die altijd met Bram meegingen en hem links lieten liggen.

Ja, Bram had vrienden bij de vleet en dat was geen

wonder ook. Bram was groot en sterk, woonde op een groote boerderij en was altijd even gul. Doch Bram was dom en dat wisten de jongens wel, maar wat gaven ze er om.

Bij Bram kon je altijd naar hartelust spelen op de deel of op den grooten hooizolder, of wat nog fijner was, met de roeiboot op den plas varen.

Aart kon wèl leeren, dat wisten de jongens ook wel, maar wat had je nu aan dien saaien jongen? Zijn ouders waren arm. Ze woonden maar in een heel klein huisje, waar je, om Aart's ongelukkig broertje, nooit eens fijn kon spelen. 't Was daar altijd zoo droevig. Zoo dachten de jongens. Ja, Aart wist het wel: Ze vonden hem een droomer en daarom had hij niet één vriend.

Z'n doffe jongensoogen werden vochtig, toen hij aan die dingen dacht.

Zoo graag had hij ook een vriend gehad, met wien hij kon praten, lachen, spelen en aan wien hij alles zoo echt kon toevertrouwen.

De jongens hadden wel eens medelijden met hem, vooral als Bram hem erg plaagde met z'n rooie haar.

„Trek je er maar niks van an, jò!” zeiden ze dan, maar als Bram even later weer iets belachelijks van hem zei, lachten ze weer hartelijk mee.

En dan stond Aart alleen.

Neen, met hem sloot niemand vriendschap. O, hij vond het zelf vreemd, maar hij hield eigenlijk van àl de jongens. Hij zou wel met allen vriend willen zijn. Die jongens waren ook altijd zoo vroolijk en levenslustig. Die konden altijd lachen en stoeien. Die maakten pret en schik, iederen dag.

Maar hij? Hij was meestal neerslachtig en verdrietig. Sinds dat vreeselijk ongeluk met Johan, zijn broertje, leek de vreugde uit zijn leven wel heelemaal verdwenen te zijn.

Hij kon nooit eens echt vroolijk meer zijn. En daarom vond hij z'n eigen leven vaak zoo saai en doelloos.

En opnieuw brandden heete tranen in die droeve jongensoogen.

Lang stond Aart daar, bij 't open raam en staarde droomend in de donkere verte.

Stil stond de nacht boven den wijden plas.

Geen geluid werd gehoord.

Diepe stilte heerschte alom . . . .

In de verte baste een hond.

Een zacht koeltje kwam suizelend over het donkere water en ademde kil door het open venster.

Aart huiverde en sloot het raam.

Het was al laat.

Vlug en stil kleedde hij zich uit.

Toen knielde hij neer, eerbiedig, voor z'n ledikant.

En fluisterend maakte hij zijn verdriet bekend aan Hem, Die troost elk hart, dat schreiend tot Hem vlucht.

Even later sliep Aart rustig in.

III.

BIJ DEN MOLEN.

„Aart! Aart!” klonk een zwakke jongensstem uit de halfdonkere opening der bedstede, achter in de kamer.

„Ja, wat is er, Johan?” vroeg Aart, die net klaar was met zijn schoolwerk, en nu een wandelingetje wilde maken.

„Aart,” begon Johan, toen z'n broer wat dichterbij was gekomen, „zijn er al weer bloemen buiten?”

Een smalle lichtstreep viel op het bleek, ingevallen gelaat met die zachte blauwe oogen, die nu vragend op Aart waren gericht.

„Zijn ze er nog niet, Aart?”

„Ja, hoor, Johan, ze zijn er weer en mooi zijn ze ook.”

En toen moest hij vertellen van al dat heerlijke voorjaarsgebloemt langs de bermen en in de weiden, waar ze samen zoo dikwijls hadden geravot.

En die doffe, starende oogen begonnen weer te glanzen als voorheen. Aart zag het en het deed hem even pijn.

„Wil je voor mij dan eens een bosje bloemen plukken, Aart? Dan kan moeder ze in een vaasje zetten, hier vlak bij mijn bed. Ik vind het zoo heerlijk aldoor naar die mooie bloemen te kijken. Dan denk ik weer aan vroeger, zie je, toen we ze samen gingen plukken. Toe Aart, wil je?”

„Natuurlijk hoor, ik ga ze vanmiddag nog voor je halen, als moeder het goed vindt.”

„Weet je wat, Johan? ik ga naar den breeden molentocht, waar die groote dotterbloemen bloeien; dan breng ik vanmiddag een heelen bos voor je mee, hoor.”

„Hè ja, Aart, dotterbloemen, die zijn fijn.”

Blij hief hij z'n hoofd uit het kussen en wreef zijn magere witte handen van plezier, maar om zijn mond krampte ingehouden pijn, de pijn in z'n rug, die maar niet verdween....

Aart merkte het en wendde zich af, stil en droef.

Johan leed, maar Aart leed met hem.

't Was buiten verrukkelijk voorjaarsweer!

Een zuivere zoele lentelucht streek geurend over de velden.

Blauwend spande de hemel zich over het mooie, vlakke water, met zijn breede, wuivende rietzoomen en over de wit en geel en rose geplekte weiden van het lage polderland.

Kleine, wazige wolkjes dreven zachtjes langs de teerblauwe lucht.

Overall juichten de vogels. Hier klonk het heerlijke volle lied van de lijster, daar tinkelde roodborstzang. In 't riet snerpde het krakende lied van den kleinen karkiet, terwijl in de verte, boven de weiden, het luid en klagend „grieta”,

„grieta” van den grutto, „den koning der weidevogels”, weerklonk.

De bermen en slootkanten prijken reeds met een keur van voorjaarsbloemen. Een bonte kleurenmengeling van witte madeliefjes en hel-gele boterbloemen, van rose koekoeksbloemen en purper-paarse doovenetels. En tusschen het riet knopten de lisschen en maakten de zwanenbloemen zich gereed, om straks haar paarse schermen uit te spreiden.

Aart hield veel van de natuur, van bloemen en vogels, maar vanmiddag kon al die schoonheid hem toch niet zoo boeien als anders.

Telkens moest hij weer denken aan Johan, zijn ongelukkig broertje, dat nu al zoo lang leed. Er was nu bijna een jaar verlopen sedert dat vreeselijke ongeluk met dien hooiwagen van boer Petersen, maar nog ziet Aart het gebeuren.

Nog ziet hij de angstige oogen van Johan, toen de volle, hooge wagen, door een inzinking in den weg, plotseling schokte en sterk naar één zijde overhelde.

Nog ziet hij die kleine, smalle handen wild grijpen in het gele hooi, naar houvast en weer hoort hij dien doordringenden gil, toen Johan, die in het losse hooi geen houvast meer kon krijgen, naar omlaag stortte.

Geschreeuwd, gegild had Aart uit al zijn macht tegen Gijs, den voerman, die niets had gemerkt, om stil te houden.

En als een waanzinnige had hij zich laten glijden naar omlaag, schreeuwend om hulp.

En toen.... toen vond hij z'n broertje.... deerlijk verminkt door het zware achterwiel van den volgeladen wagen.

Uit een diepe hoofdwonde gulpte bloed, maar ook uit z'n mond, langs zijn handen, ja bijna overal leekte bloed. Toen was hij naast hem neergevallen en had geroepen: „O, Johan, Johan, ken je me nog, leef je nog, o, hoor toch even!”

Maar die oogen bleven gesloten, de lippen knepen verwrongen op elkaar.

Sterke mannen hadden toen den bijna zeltogenden knaap opgenomen en naar huis gedragen, langs het smalle dijkje.

Toen was dokter Koopmans gekomen en had hem onderzocht o, zoo voorzichtig.

„Men had hem zoo niet mogen vervoeren,” had hij nog tegen Gijs gezegd, „er is toch een brancard in het dorp.” Maar ze hadden amper geweten wat ze deden, die menschen.

Samen, de dokter en Gijs, hadden ze Johan verbonden. Zelf had de dokter toen vader gewaarschuwd, die nog aan 't werk was op den „Lindenhof”, onbekend met het vreeselijk gebeuren.

Hij moest dadelijk naar huis komen, want het was met z'n zoontje niet best....

Nachten hadden ze bij den kleinen lijder gewaakt, vader en moeder, om beurt.

Hoop kon en mocht de dokter niet meer geven. Misschien nog een paar dagen, misschien een week, maar dan.... en toen had hij gezwegen, de dokter....

Dagen van angstige spanning waren voorbijgegaan, voorbijgekropen. En ofschoon het levensgevaar zeer langzaam week, nooit zou Johan van die ernstige verwonding weer geheel herstellen. Ook toen hij oogenschijnlijk beterde, bleef hij klagen over pijn in zijn rug en bleef hij de kracht missen, om zich ook maar een oogenblik op te richten.

Sindsdien was nu bijna een jaar verlopen en bijna onmerkbaar sloopte een vreeselijke ruggemergziekte zijn jonge leven.

De bloem was geknakt en verflenste langzaam, zeker....

Aan het einde van het molenwegje, waar oude, holle wilgen langs den slootkant heel eenzaam stonden te droomen, daar bloeiden ze, de extra groote hel-gele dotterbloemen. Aart wist precies die plek, ofschoon zij ruim drie kwartier van het dorp verwijderd lag.

Menigmaal had hij er met Johan gespeeld en hadden zij er bloemen geplukt voor moeder of voor den meester. Nu plukte hij ze voor Johan, die hier wel nooit meer zou komen.

Aart zocht de mooiste uit, met lange, stevige stengels

en vol met knoppen. Die kon je lang bewaren. Ziezo, da's een reuzenbos, wat zal Johan daar blij mee zijn. Voorzichtig knoopte hij er nog een touwtje om en sloeg toen den weg weer in naar huis.

Hè ja, nog even langs den molen. Reeds van verre kon je het denderen van den ouden watermolen al hooren. Die

molen bezat voor Aart altijd een groote aantrekkelijkheid. Urenlang kon hij op het landhek, dat het terrein van den molenaar omheinde, zitten kijken, hoe de malende molen het overtollige water uit den polder in de breede ringvaart perste.

Hier boog het wegje sterk om en kon hij den ouden molen, die eerst achter hooge, breedgekruide olmen weg-school, geheel zien.

Langzaam klieften de met volle zeilen bespannen wiken, als scherpe zwaarden, de lucht.

„Fijn,” juichte Aart, halflied en binnen weinige seconden had hij zijn lievelingsplekje bij de molenwerf weer ingenomen.

Kreunend en krakend draaiden de machtige molenarmen om de zware spil en zwaaiden suizend door de ijle lucht.

Een breede, witte schuimstreep teekende grillig in de vaart den weg af van het uitgemalen water.

Veraf leek die molen zoo klein, maar als je er zoo dicht bij zat, werd je haast bang voor die geweldige vleugels, die in hardnekkigen kamp elkaar maar schenen te vervolgen.

En toch, zoo hard konden ze niet klepperen of de molenaar wist ze met de vang binnen enkele seconden in boeien te slaan.

Dat deed de molenaar, als ze moesten worden „ingespannen”, omdat de wind te sterk begon te blazen of als het polderwater weer op peil was gebracht en er dus niets te malen viel.

Maar nu draaiden ze lustig voort en speelden onvermoeid hun eentonig spel....

„Plof”.... Met een behendigen zwaai sprong Aart van zijn verheven zitplaats in het gras. Hoe lang hij daar op het hek gezeten had, wist hij niet precies, maar het werd nu toch hoog tijd om naar huis te gaan.

Over de velden daalde reeds de zwijgende schemering

van den avond en een lichte nevel omsluisde langzaam het grazende vee in de weiden.

Wat is dat? Z'n bloemen weg?

Hij had ze toch hier neergelegd, vlak naast dien ouden boomstronk, en niemand was er immers geweest. Op een afstand graasde wel een groote witte geit, maar het touw, waarmede ze was vastgebonden, was zeker niet lang genoeg om haar gelegenheid te geven ook z'n veldbouquet te verorberen.

Even bedacht hij zich, maar neen, hij wist zeker, waar hij den bos had gelegd; hij behoefde heusch niet verder te zoeken.

Aart begreep er niets van. Z'n bloemen waren spoorloos verdwenen. O, en hij wist, hoe Johan hunkerde naar z'n lievelingsbloemen. Als hij straks thuiskwam, stond er vast al een vaasje gevuld met water op het kleine tafeltje, bij zijn bed, gereed.

En nu, geen bloemen? Had hij ze maar bij zich gehouden. Waarom moest hij hier ook zoolang zitten te droomen? Boos op zichzelf, zocht hij nog eens haastig den omtrek af, maar nergens kon hij z'n dotters ontdekken.

Zouden de jongens soms? . . . . Z'n groote jongensoogen werden al vochtig toen hij er aan dacht. Zouden die ze hebben verstopt misschien? . . . .

Aart liep naar de vaart en zocht zenuwachtig tusschen het dichte riet.

Een fuut, die droomde in 't riet, dook verschrikt onder.

„Hè, akelig beest” . . . .

Maar, wat dreef daar, dáár in het midden? Z'n bloemen? . . . .
Ja, heusch! . . . .

Een bos gele bloemen dreef langzaam weg op het breede water.

Neen, toen kon hij zich niet langer bedwingen. Hij, de groote jongen, brak in luid schreien uit.

„M'n dotters, ze zijn voor Johan, voor Johan!” riep hij snikkend uit, terwijl hij op den grond stampte van kwaadheid.

O, er groeiden aan het eind van het molenwegje meer groote dotterbloemen, maar Johan rekende er vast op, dat Aart ze nu zou meebrengen. En teruggaan? Neen, daarvoor was het veel te laat. Onder de wilgen donkerde het reeds. Moeder zou bovendien niet weten, waar hij bleef. En opnieuw persten de tranen hem uit de oogen, als hij dacht aan dat bleeke gezichtje, met die verdrietige oogen, wanneer hij straks thuiskwam zonder bloemen, zonder heerlijke dotters.

Verscholen achter lage, dichte elzenstruiken, gluurden drie jongens naar den kant van den molen, waar Aart stond.

„Hij huilt,” gichelde Bram, met een valschen lach; „hij huilt om z'n bloemetjes, wat 'n flauwerd.”

Daan grinnikte even.

„Stil jongens, hij kijkt waar ze gelegen hebben. Neen, jochie, we hebben ze voor je in 't water gezet, haha!”

„'k Vind het toch een flauwe grap, Bram,” mopperde Wim ontevreden.

„O, dacht ik het niet? Begin je weer, zoeterd?”

„Ssst, hij komt onzen kant uit, bukken, jongens,” fluisterde Daan.

In het elzenboschje werd toen alles weer stil . . .

Aart was reeds lang voorbij, toen ze eindelijk weer te voorschijn kropen, Bram, Daan en Wim.

Ze hadden gespeeld op den „kamp” en op weg naar huis hadden ze Aart ontdekt, bovenop het hek van de molenwerf.

Wim had willen doorloopen, maar Bram wist nu juist een leuke „bak”.

Eerst hadden ze een mooien schuilhoek opgezocht, tusschen de elzen, waar ze voldoende „dekking” hadden, zooals Daan beweerde en toen was Bram, heel voorzichtig, naar voren gekropen, tot bij de bloemen.

Toen Aart zich even bewoog, bleef Bram onbeweeglijk

liggen in het hoge gras, waarin hij bijna geheel kon wegschuilen.

Maar Aart had niets bemerkt.

En toen, heel voorzichtig had hij ze weggenomen, de bloemen, om ze een eind verder met een grooten zwaai in de vaart te gooien.

Zonder gezien te worden was hij weer tusschen de

elzenstruiken gekropen en had daar, al glurend, gewacht op den afloop.

En die afloop viel niet tegen, o neen!....

De oude klok in het kleine dorpstorentje klingelde tien slagen.... Ze zijn voor Johan, voor Johan!! Wat?? Hoe?? Hè, bijna sliep hij en opeens hoorde hij weer dat gillen van Aart. Met een schok was hij wakker geworden.

Wim Koopmans had al geruimen tijd liggen woelen in z'n ledikant, maar hij kon die nare gedachte maar niet kwijtraken. Telkens moest hij denken aan Aart en aan zijn zieken broer Johan. Nog nooit had hij Aart zóó kwaad, maar ook zóó verdrietig gezien als vanmiddag.

Die bloemen waren dus voor Johan, voor dien armen, zieken jongen, die bijna altijd kreunde van de pijn, dag en nacht.

Wat zal hij verdrietig zijn geweest, toen Aart thuis kwam zonder die mooie bloemen.

Bram had het een leuke „bak” genoemd, maar nu hij er nog eens rustig over nadacht, vond hij 't eigenlijk gemeen, laf.

En voor het eerst dacht hij aan Bram met weezin. Het speet hem nu, dat hij vanmiddag had meegedaan.

En weer dacht hij aan Johan, die misschien op dit oogenblik ook niet slapen kon, niet omdat Johan ook een onrustig geweten had, zoals hij, maar wel omdat die stekende pijn in zijn rug hem misschien kwelde.

Neen, nooit zou hij meer met Bram meedoen, nooit! Kon hij het maar weer goedmaken! Maar hoe?

Als hij morgenmiddag na vieren eens bloemen ging plukken? Hij wist heel goed waar Aart ze had geplukt. Hij kon dan nog best per fiets naar het molenwegje. Hè ja, dan zou hij de bloemen zelf bij Johan brengen. Wat zouden Aart en Johan blij zijn, als hij ze bracht. 't Was

net alsof hij ineens veel rustiger was geworden....

Over het slapende dorp klingelde opnieuw de oude torenklok.

Maar tot Wim Koopmans klonken haar trillende slagen niet meer door.

IV.

EEN STAKKERD.

Het was een triestige dag geweest.

De voorjaarszon was 's ochtends reeds schuil gegaan achter dikke, grauwe wolken.

De wind was naar het Zuidwesten gedraaid en had regen gebracht, een regen voor den geheelen dag.

Maar gelukkig, tegen den namiddag klaarde het weer op, de bewolking werd ijler en hier en daar werd het blauw van het uitspansel weer een oogenblik zichtbaar.

In het Zuidwesten kwam even de bleeke zon door.

Langs het dijkje van den plas peddelde Wim Koopmans.

Aan zijn stuur bengelde een reuzenbos groote, gele dotterbloemen. Die waren voor Johan. Hij zou ze zelf brengen.

Mevrouw Koopmans wist er van, en ze had haar jongen goedkeurend toegeknikt, toen hij haar vertelde, waarom hij vanmiddag wat later thuis wilde komen.

„Ik vind het best, hoor jongen, breng jij maar wat zonneschijn bij dien stakkerd,“ en er klonk deernis in haar stem.

Zij was immers óók moeder. Zij had toch ook kinderen, waar haar hart met de teere liefde eener moeder aan hing.

En al kende ze niet uit ervaring de groote smart van het verlies van een kind, maar al te goed begreep zij, hoe het moederhart moest schreien bij de gedachte, dat een

lief kind, als in de greep van den dood, langzaam moet wegwijnen om dan . . . Even glinsterde er een traan in het oog van de doktersvrouw.

„Ja, en dan?” zuchtte ze.

Voorzichtig zette Wim z'n fiets tegen de heg en wipte zachtjes de klink van het kleine klaphekje op.

't Was toch een allerliefst huisje, zoo van buiten.

Voor het huis strekte zich een klein bleekveldje uit. Aan den voorkant waren twee ramen. Daar tusschen rankte een klimroos met kleine, teere blaadjes.

Een smal, mooi-wit kiezelpaadje liep langs het huis naar de achterzijde, waar de deur was.

Zachtjes klopte Wim op de deur, die niet gesloten was.

„Ja,” riep de stem van vrouw Jongsma, „kom maar binnen.”

„Dag vrouw Jongsma, dag Aart, ik kwam wat bloemen brengen voor Johan, dotterbloemen zie je.”

Uit het half-duister van de bedstede klonk een zwakke stem: „Wie is daar, moeder?”

„Wel, iemand voor jou, mijn jongen en iemand met fijne bloemen.”

„Och, loop maar even door als je wilt, Wim,” zei vrouw Jongsma, innig blij dat één der jongens naar haar zieken Johan kwam kijken.

Schuchter liep Wim op de bedstede toe. Och, was dat nu Johan?

Een bleek en ingevallen gelaat lag moe weggezonden in 't witte kussen.

Op het dek lagen, wijd uitgestrekt, de smalle, witte handen.

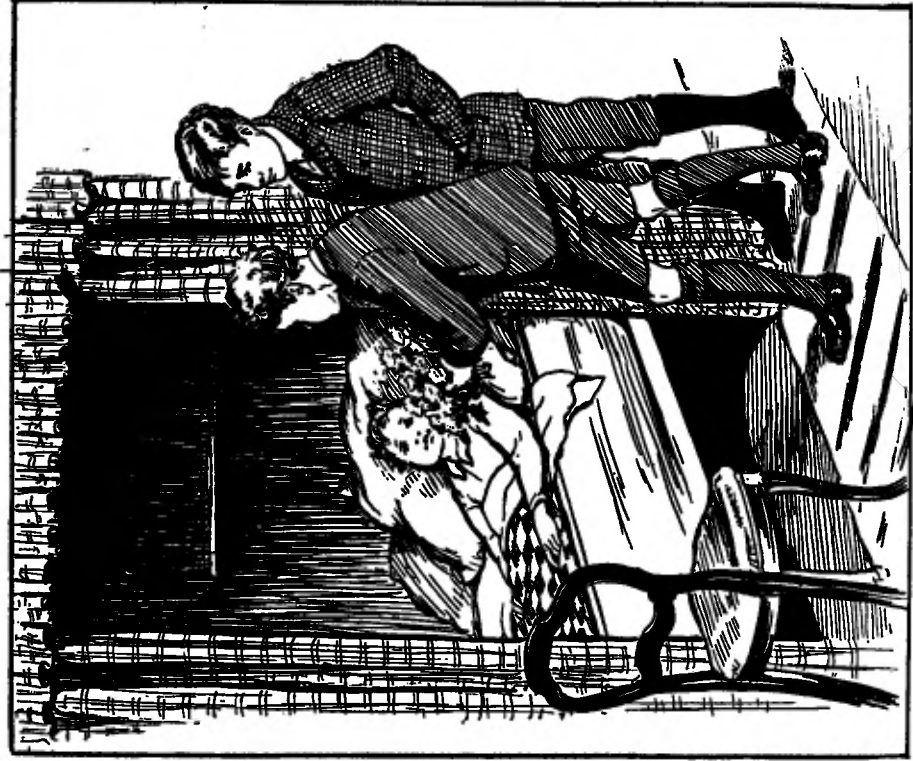
„Dag Johan, ken je me nog?” begon Wim, wel een beetje onrustig.

Op het bleeke gezicht kwam een blij glimlach. „Dag Wim, ja hoor, ik ken je nog best.”

Toen het Kerstmis werd 3

„Kijk, ik heb vanmiddag bloemen geplukt, wil je die wel hebben?“

„Ja, mag ik?“ klonk de juichende vraag van den zieken

knaap, terwijl zijn fletse oogen van blijheid schitterden.

„Ja, hoor!“ en voorzichtig legde Wim den bos bloemen op het witte laken.

Onstuimig grepen die kleine, smalle handen Wim's stevige jongenshand.

„O, Wim, ik dank je wel, hoor, ik vind ze fijn! Zeg moeder, kijk nu eens; die heeft Wim voor mij geplukt. O, wat ben ik nu gelukkig!”

Moeder was naderbij gekomen. Ze wilde o zoo gaarne deelen in de blijdschap van haar kind, van haar lief kind, dat zienderoogen minder werd.

„Wim, ik vind het erg aardig van je, hoor! Wacht, we zullen ze maar weer zetten op het tafeltje aan het voeten-einde, dan kun je er geregeld naar zien, vind je ook niet, Johan?”

„Hè ja, moeder, fijn!” jubelde Johan, zichtbaar vermoeid door die geringe inspanning. Aart zette vlug het tafeltje neer en moeder vulde een diepe vaas met water.

„Ziezoo, ventjelief! daar staat je bouquet. Zoo naar je zin?”

Johan knikte tevreden naar zijn moeder.

„Och ja, da's waar ook, ik vergat bijna Wim een stoel te geven. Kijk eens aan, jongeheer . . . Nu, jongens, tot straks! Ik moet nog even naar de schuur. Niet te druk, hoor Aart!”

Aart ging op den rand van de bedstede zitten en zag met stralende oogen het blij tafereeltje aan. Hij vond het fijn, dat Wim was gekomen. 't Was toch een goeierd, die Wim.

Even probeerde Johan zich eenigszins op te richten, maar om z'n lippen krampte pijn.

Wim zag het.

„Doet je rug zoo zeer, Johan?”

„O, het is al weer over, hoor! 't Is alleen als ik zoo woel,” antwoordde Johan zoo opgewekt mogelijk.

„Laat m'n kijkdoos eens zien, Aart, die heeft Wim nog nooit gezien, wil je?”

Aart was reeds opgesprongen en haalde van de bedde-

plank een klein, langwerpige houten kistje te voorschijn, rondom beplakt met goudpapier.

„Ziezoo Wim, dat is werk van Johan. Nu zul je zien, wat je nog nooit gezien hebt.”

Wim keek door de lange, smalle gleuf, maar zag niets. In de doos was alles donker.

„Klik!” Daar draaide Aart een klein schakelaartje om en opeens zag Wim een fijn wintergezicht. Op den achtergrond waren kleine papieren huisjes gemaakt; één zelfs met een schoorsteentje er op. Door met rood papier beplakte ruitjes straalde rossig licht naar buiten, waar, van vlokjes watten, een donzig sneeuwkleed was gemaakt. Een smal strookje spiegelglas deed dienst als sloot, waarin, van kleine takjes, een houtvlot was gelegd. Hier en daar waren boompjes geplant van takjes, volop met donzige vlokjes bedekt. In een groot gebogen stuk karton, dat den hemelkoepel moest voorstellen, waren kleine gaatjes geprikt, waaruit ook licht scheen, terwijl, tusschen deze „sterren”, in den verst verwijderden hoek, ook een vriendelijk „maantje” lachte.

Johan had deze doos gemaakt, vóór hij op dien noodlottigen middag van den wagen stortte. Hij hield veel van knutselen en vader Jongsma was altijd bereid geweest zijn jongen daarbij te helpen.

En nu stond ze daar op de beddeplank, die kijkdoos, dicht bij den zieken jongen, die nooit meer knutselen zou.

Wim had haar fijn gevonden, de doos.

„Net echt,” had hij gezegd en Johan had even geglimlacht toen hij dit hoorde. Hij was nog altijd een beetje grootsch op zijn werkstukje.

„O, ik vind het toch zoo gezellig met z'n drietjes,” begon Johan weer, opgewonden van blijdschap.

„Laat jij je houtsnijwerk nu eens zien, Aart.”

Er kwam glans in z'n oogen, toen hij aan al die mooie dingen dacht.

„Niet zoo druk, Johan, anders moet je weer hoesten en dan doet je rug zoo'n pijn," maande Aart zachtjes.

Aart kende de gevolgen van zoo'n opwinding maar al te goed.

„Vind je het niet erg naar, hier altijd op bed te moeten liggen?" vroeg Wim onverwachts.

Een oogenblik donkerde het in die groote, zachte jongens-oogen. Over het bleeke gelaat gleed even een pijnlijke schaduw.

Wim schrok; de vraag was er uit geweest, voor hij er aan dacht.

„O, Wim! als ik denk, dat ik nooit meer beter word, dat ik nooit meer kan loopen of spelen, zooals de andere jongens, dan word ik soms zoo verdrietig, dat ik wel den heelen dag zou willen huilen."

En opnieuw waren z'n oogen vochtig geworden en zachtjes, heel zachtjes snikte hij even.

„Toe, Johan, je bent toch nog bij ons," troostte Aart vriendelijk, „en moeder is toch altijd erg lief voor je."

„Ja, dat weet ik wel; moeder zegt ook altijd dat ik zoo niet doen mag. Dan wordt zij ook verdrietig en dan bedroef ik den lieven Heer. Ik weet ook wel, dat de Heere Jezus veel en veel meer voor ons heeft moeten lijden. Daar denk ik heel veel aan en ik bid ook dikwijls tot den Heere Jezus, of ik Hem maar veel mag liefhebben en of Hij mij ook eenmaal bij zich in den hemel wil nemen."

„Zeg Wim, weet je dat?" vervolgde hij druk, terwijl zijn anders zoo bleeke gezicht gloeide van inspanning, „in den hemel zal ik nooit pijn meer hebben. Vader las het gisteren nog in den Bijbel, dat daar niemand zal zeggen: Ik ben ziek.

Zie je, . . . als ik daaraan denk, dan vind ik het weer niet zoo erg, dat ik niet meer beter word, dan ga ik misschien gauw naar den hemel . . .

Houd je ook veel van den Heere Jezus, Wim?"

Die plotselinge vraag van den zieken Johan verraste Wim niet weinig.

Verlegen keek hij Aart aan. Wat moest hij antwoorden? ... Gelukkig voor Wim kwam juist vrouw Jongsma weer binnen.

„Zou je nu maar niet weer gaan rusten, m'n jongen?” vroeg ze op bezorgden toon, toen ze een hoogrood blusje op dat tengere gelaat bemerkte.

Johan knikte.

Hij was erg vermoeid door al dat praten en nu zonk hij zachtjes kreunend achterover in het kussen.

„O, moeder, die rug!” klaagde hij verdrietig.

Toen, heel voorzichtig, verlegde moeder hem eenigszins en ondersteunde z'n rug met een punt van de deken.

Hè, dat deed hem goed. „Ja, zóó!”

En dankbaar keek hij zijn moeder aan.

Even lag hij stil, met gesloten oogen, maar toen, toen staarde hij, hoewel met een pijnlijken glimlach om z'n mond, naar het voeteneind, waar het tafeltje stond met de mooie gele bloemen, zijn bloemen ...

't Schemerde al toen Wim weer langs het dijkje naar huis fietste.

De Westerhemel purperde in een laatste smalle streep. Over den plas daalde reeds de stilte van den avond. Uit een elzenboschje klonk het gedragen lied van een merel. Heel in de verte roekte een houtduif en hoog boven den plas vloog met loomen vleugelslag een reiger, die, terugkeerend van zijn avondrooftocht, zijn nest tusschen 't riet weer opzoekt.

Hè, wat voelde hij zich nú gelukkig! Dat was nu toch heel wat anders dan altijd meedoen aan die laffe plagerijen van Bram van der Weide. Die gnuifde als een ander verdriet had.

Neen, nu had hij eens vreugde gebracht in het droeve leven van een armen, zieken jongen.

En wat waren ze blij geweest, Johan en Aart.

Maar ook vrouw Jongsma niet te vergeten; ze had hem wel driemaal bedankt.

Aart was met hem meegelopen tot het tuinhekje, dat hij heel gediensstig had opengehouden.

„Zeg Wim, kom je nog es gauw terug?” had Aart toen gevraagd, „bij ons komt nooit iemand.”

Een goeie jongen toch, die Aart. Hij is blij als ie wat voor je mag doen.

Als ie eens....

„Hé, jongeheer Koopmans, de zon is al langer dan een half uur onder, hoor,” bromde onverwachts een stem.

Wim schrok er van.

't Was Kooistra, de gemeente-veldwachter, die juist zijn avondronde ging doen.

„Och Kooistra, ik had er heusch geen erg in,” verontschuldigde Wim, die nu haastig z'n kaarslantaarn opstak.

„Hm, je bent in overtreding. Hm, wees maar blij dat ik geen burgemeester ben, anders.... Hm, hm....” Met zijn gewone kalmte stapte de handhaver der orde weer op zijn rijwiel en verdween, langzaam peddelend, in de duisternis van den avond.

V.

BRAND! BRAND!

„Zeg Wim! Ga je mee, Zaterdagmiddag? Ik heb een reuzenplan.”

„Ik? Ik weet nog niet,” antwoordde Wim, onverschillig.

„Wat 'n flauwerd ben je toch tegenwoordig, Wim.”

„O, dat kan wel zijn,” gaf Wim schouderophalend toe.

„Daan gaat wèl mee.”

„Nou, gelukkig, maar ik heb geen zin.”

„En je weet niet eens wat wij gaan doen,” hield Bram vol.

„Dat kan me ook niet schelen.”

„Nou goed, dan blijf je thuis, dan gaan we met z'n tweeën varen.”

„Gaan jullie dan met de boot?”

„Nou en of! Teun heeft ze weer gemaakt. Er komt nu geen druppel water meer in. Toe jò, ga mee! Dan gaan we weer es naar 't eilandje.”

Wim kende het „eilandje”, een stukje niemandsland midden in den plas. Ze waren er meermalen geweest, vooral in den tijd van de dullen; die stonden er dan tusschen het riet te kust en te keur. Ook hadden ze er vaak stuivende elzenkatjes gesneden, heele bossen.

Ja, ze hadden op 't „eilandje” gespeeld en geravot, heerlijke, lange middagen. En dan de tocht er heen met de boot. Dol, altijd weer!

„Zeg, dan gaan we kievitseieren zoeken. Teun heeft al eenige malen kieviten op het eilandje zien neerstrijken; ze hebben daar vast een nest.”

Wim kreeg veel lust om „ja” te zeggen, vooral nu hij van kievitseieren hoorde.

Tot den laatsten April mocht je die vrij zoeken. Menig uurtje had hij er reeds aan besteed, ofschoon hij er nog nooit in geslaagd was, zelfs maar één ei te vinden. Maar het eilandje was klein. Dat kon je dus gemakkelijk afzoeken.

En dan in de boot! Natuurlijk weer om beurt aan de riemen. Hè, 't was wel een reuzenplan!

Maar . . . . hij zou immers niet meer met Bram omgaan . . . .
Maar als ie nu es? . . . .

„Nou, krijg ik nog es antwoord?”

„'k Wil wel mee, als Aart ook mee mag,” gaf Wim tenslotte toe.

Bram zette groote oogen op en begon toen luidruchtig te lachen.

„Hi, hi, hi! Sedert wanneer is Aart je vriend geworden? Neen maar, die is goed!”

Verstoord keek Wim Bram aan, zonder te antwoorden.

„Ik zou niet weten waarom we dien zoeten Aart moesten meenemen, daar is nogal veel an.”

„En ik zou niet weten, waarom we Aart niet zouden meenemen. Soms omdat z'n vader bij jullie arbeider is?”

„Dat kan me allemaal niks schelen, maar de rooie komt niet in mijn boot.”

„Jouw boot? Die is toch zeker van je vader.”

„Hè, wat ben jij grappig,” beet Bram nijdig terug.

„Dus je gaat niet mee?”

„Neen!” besliste Wim.

„Mij ook goed, je moet het zelf weten, voor jou een ander, hoor! Ik ben heusch niet om jou verlegen.”

„En ik om jou niet!”

Van den kant van het dorp kwam Henk Rietakkers.

Bram zag hem komen en daarom vond hij het maar wijzer om te verdwijnen.

Bram was geen vriend van Henk, hoofdzakelijk omdat hij bang was voor diens sterke knuisten.

Daar had hij eenmaal mee kennis gemaakt, maar voor een tweede maal zou hij zich wel wachten.

Henk Rietakkers was de zoon van den nieuwen gemeente-secretaris en woonde nog maar kort op het dorp. Zijn vader was secretarie-ambtenaar geweest in een naburige provinciestad, doch was nu hier als secretaris aangesteld. En 't was voor Henk niet gemakkelijk geweest in den kring van de dorpsjongens te worden opgenomen. Vooral Bram moest van zoo'n jongen met steedsche manieren niets hebben.

Eens was Henk op school gekomen met een gele regenjas aan.

„Toe, jongens, allemaal lachen, als ie voorbijkomt,” commandeerde Bram.

En de jongens hadden het uitproest van onbedaarlijke pret.

„Wat 'n bespottelijk jog,” had Bram luid geroepen, toen Henk maar nauwelijks voorbij was.

Maar deze had het nog juist gehoord.

Hij was teruggekomen, had zich onverschrokken door den kring van jongens heengeslagen, had den verbluften Bram beetgegrepen en hem eenige malen duchtig heen en weer geschud.

„Zeg, wie is 'n bespottelijk jog, hè?”

En toen hadden ze weer gelachen, de jongens, maar nu om het onthutste gezicht van Bram, die niets meer wist te zeggen.

Neen, die kennismaking was hem niet meegevallen en daarom vond Bram het maar verstandiger, hier niet te blijven staan kibbelen.

Mopperend sloeg hij den weg in naar den „Lindenhof”. Zonder een woord te zeggen, liet Wim Bram gaan.

Eigenlijk speet het hem niets. Bram was dom en wat erger was, hij was valsch, al kon je wel eens om hem lachen.

Nooit sprak hij de volle waarheid. Daarbij was hij altijd afgunstig op Aart, die zooveel beter kon leeren dan hij, de zoon van den rijken boer van den „Lindenhof”.

Wim wilde eerlijk zijn en daarom kon hij met Bram niet langer omgaan. Goed, dat hij het nu meteen maar had gezegd . . . .

In gedachten drentelde hij het dijkje langs, in de richting van het huisje van de Jongsma's.

't Was hier stil.

Langzaam zonk de zon in den purperen wolkenrand, die den horizont bedekte.

In de verte riep een koekoek, zacht, eentonig. Een waterhoentje zwom met driftige schokjes tusschen het riet van den plas.

Op een kalen esschetak schalde de zanglijster zijn heerlijk avondlied.

Over de velden spreidde zich langzaam een zachte, witte nevel . . . .

Maar, wat is dat? . . . . Een oogenblik bleef Wim roerloos staan en tuurde aandachtig naar de woning van Jongsma.

Was dat de ondergaande zon, die nog even weerkaatste in het kleine zolderraampje van Jongsma's huisje?

O, neen . . . . kijk eens . . . . aan alle kanten kringelden kleine rookwolkjes door het rieten dak naar buiten.

„Daar is brand!” riep Wim verschrikt uit.

„Ja, kijk maar, o!”

„Brand! Brand!” schreeuwde hij plotseling uit al zijn macht, maar zijn stem ging verloren in de wijidheid van het omsluerde landschap.

Een oogenblik aarzelde hij. Wat zou ie doen?

Terugkeeren en Kooistra waarschuwen? Die had den sleutel van het brandspuithuisje.

Reeds wilde hij teruggaan . . . .

Maar al heviger wolkte de rook door de kieren en spleten naar buiten en geen mensch vertoonde zich daar.

Als hij naar het dorp terugging, was het misschien te laat.

Kijk! kleine, spichtige vlammetjes lekten reeds aan de onderzijde van het droge, rieten dak.

Neen, hij moet er heen en vlug . . . .

En angstig roepend, snelde hij naar de brandende woning.

Hijgend van inspanning bereikte hij Jongsma's huis. Wild stootte hij het klaphekje open en holde het grindpad over, naar de achterdeur, die hij met een vaart openwierp.

„Hè, je doet me schrikken,” zei vrouw Jongsma, die in de keuken rustig haar aardappelen zat te schillen, onbewust van het dreigend gevaar.

„Vrouw . . . . Jongsma,” hijgde Wim, vuurrood van inspanning, „er is brand, ... hier . . . . boven . . . . het dak . . . . kijk es gauw!”

„Wat zeg je? Brand? hier?“....

Maar reeds was ze de trap opgelopen en had ze het zolderluik opengestooten.

„O Heere, help!“ gilde ze, toen een verstikkende rook haar in 't gelaat sloeg.

Op den zolder was dus de brand.

„Jongens! hier.... help.... water!.... water!“ gilde de doodelijk verschrikte vrouw.

Misschien kon zij den brand nog blusschen.

Maar door het open luik had het vuur lucht gekregen en plotseling laaiden hooge, gelige vlammen in den dichten zwarten rook op en kronkelden sissend langs balken en spanten.

Aan blusschen viel al niet meer te denken.

Radeloos van angst holde vrouw Jongsma heen en weer, zonder feitelijk te weten, wat ze deed.

„Wat moet ik beginnen?“ jammerde de ontstelde vrouw, maar dan ineens: „'t luik dicht, Aart! gauw, gauw 't luik dicht!“

Boven klonk duidelijk het knetteren van droog hout en een scherpe brandlucht drong reeds de kamer binnen.

„Moeder! moeder!“ riep Johan angstig.

„Moeder, wat is er toch? Is er brand?“

Toen was ze naar het bed van haar kind gevlogen. Zenuwachtig had ze haar lieven jongen tegen zich aangedrukt.

„Wees maar niet bang.... er is.... moeder blijft“.... verder kwam ze niet, haar stem stakte.

„O, moeder, ik ben zoo vreeselijk bang voor brand!“

„O, Heere, bewaar ons!“ en smeekend sloeg ze haar oogen omhoog....

„Aart!! Wim!“ Toen holde ze naar de deur.

Aart en Wim waren buiten.

Met inspanning van alle krachten gooiden zij water uit de beide regentonnen op het brandende dak, maar de wilde

vlammen spotten sissend met die zwakke pogingen en met groote felheid laaide het vuur op.

In 't dorp had men den brand reeds opgemerkt. Over den stillen plas klonk thans het gelui van de brandklok.

Angstig snerpte het alarmgeklep door de stilte van den avond.

Gelukkig! Nu zou er hulp komen en die hulp was dringend noodig, want het vuur greep al sneller om zich heen.

„Jongens, jongens!” gilde vrouw Jongsma, „o, kom eens even gauw, gauw, de vloer brandt!”

En reeds hadden kleine, gretige vlammen de houten zoldering van de huiskamer aangetast.

„We moeten weg! We moeten vluchten!” jammerde de ongelukkige vrouw, zich beschermend uitbreidende over haar ziek kind.

Er viel nu geen oogenblik meer te verliezen. Wim begreep: Johan moest weg, onmiddellijk.

„Een plank, Aart, gauw een plank!” riep hij heesch.

Aart vloog naar de keuken, daar stond de strijkplank.

„Hier, hier!” hijgde hij, benauwd door den binnendringenden rook.

„Moeder, moeder! moet ik nu sterven?” kermde Johan, die zich tevergeefs poogde op te richten.

„O, kind!”.... verder kon ze niet. Op haar gelaat krampte hevige angst.

„Hier Aart, gauw, hou vast, jij z'n beenen,” riep Wim, hoestend van den rook.

Maar reeds had vrouw Jongsma het dek opgeslagen en voorzichtig droeg ze, met de jongens, den kreunenden Johan uit bed, de kamer door, uit het brandende huis.

Buiten legden ze Johan op de strijkplank.

Bevend spreidde moeder een deken over haar jongen heen. Ze wilde nog iets zeggen, maar tranen verstikten haar stem....

Stap voor stap liepen ze, de beide jongens.
„Pas op, Aart, iets hooger jij! Ja zoo, vooruit maar, naar
jullie schuur,” commandeerde Wim, onnatuurlijk kalm.
Moeder hield de deken vast, die weggleed.

Onder het dek klonk zacht gekreun . . . .
Intusschen loeide de brand verder. Onder luid geknetter
en gekraak was de zoldervloer bezweken en gierend zochten
de wilde vlammen naar nieuw voedsel.
En woest laaiden ze op, de vlammen, al hooger en hooger.

In de schuur zeeg een kreunende moeder neer bij het haastig gespreide leger van haar lieven zieken jongen....

Langs het dijke klingelde de bel van de motorbrandspuit.

Als een pijl uit den boog vloog Kooistra op zijn stalen ros naar de plaats van den brand en hulpvaardige dorpsbewoners draafden, gewapend met brandhaken en -emmers, naar de plek des onheils.

Een rosse gloed kleurde den diepblauwen avondhemel en een breede, zwarte rookkolom dreef langzaam over het lage polderland.

Vlug werd de brandspuit in gereedheid gebracht.

Kort en snel klonken de bevelen.

De motor sloeg aan en.... een krachtige waterstraal schoot sissend in de ziedende vuurzee.

Een zucht van verlichting ging op.

Maar plotseling brak de straal weer af.

Een verbinding tusschen twee brandslangen was losgeraakt en met kracht gutste nu het water den omstanders in 't gezicht.

Verschrikt en kletsnat sprongen de voorsten achteruit.

„Allo! schiet op, jullie!” brulde Kooistra, toen de dorpsjeugd, waarbij ook Bram en Daan, nieuwsgierig naar voren drong, blijkbaar niet bevreesd voor een nat pak.

Rappe handen hadden de slangen weer spoedig aan elkaar gekoppeld.

„Klaar?” riep de brandmeester.

Toen hief hij den stok, die z'n waardigheid aanduidde, omhoog.

De spuitgast richtte de straalpijp.... de motor knetterde... en opnieuw spoot een straal met kracht in de brandende massa. En gelukkig, nu ging het beter.

Een kort bevel hier, een snelle aanwijzing daar, doch boven alles klonk het monotone geronk van den motor en onafgebroken kletterde het opgezogen water van den plas in de loeiende vuurkolk neer.

Vanuit de kleine, steenen schuur, sloeg een kleine sombere groep het sinister schouwspel gade.

En vooraan, in de deuropening, stond Jongsma, doodsbleek. Om zijn trillende lippen krampte ingehouden smart.

Ook hij had het brandalarm gehoord, juist toen hij nog bezig was op de deel van den „Lindenhof”.

„Er is brand,” had hij geroepen tegen Teun en samen waren zij naar buiten gesnel, het erf op.

„’t Schijnt in den buitenpolder te zijn,” had Teun gezegd, toen zij in de verte de geweldige rookzuil bemerkten, „en ’t is daar raak ook.”

Maar Jongsma had gezwegen.

Angstig mat hij den afstand. Daar, dáár was zijn woning. En een bang voorgevoel maakte zich plotseling van hem meester.

„Teun, ik ga maar direct naar huis, zeg het even tegen den boer,” en weggesnel was hij, in de richting van het dorp.

Bij het gemeentehuis zag hij den heer Rietakkers. Deze had hem even gewenkt.

„Jongsma, misschien weet je het al? Er is brand bij je uitgebroken, maar alles is in veiligheid, hoor!”

Als een verpletterende slag had hem die mededeeling getroffen. Zijn sterke lichaam schokte onder deze ontzettende tijding.

En voortgeijld was hij, langs het dijkje, naar huis.

Zijn borst hijgde, zijn knieën knikten en een benauwende onzekerheid pijnde door zijn ziel.

Zou hij nu wel de waarheid weten, de volle waarheid? En zijn zieke kind, waar zou dat zijn?

Smeekend sloeg hij den blik naar boven.... En toen, door de kromming, daar had hij het vreeselijke gezien.

Zijn kleine, lieve woning, een prooi van rook en vlammen.

„Ze zijn in de schuur, Jongsma!” hadden ze hem, boven

het knetteren der vlammen en het roffelend geluid van de motorbrandspuit uit, toegeroepen.

De zengende hitte sloeg hem in 't gelaat, toen hij den vuurgloed passeerde.

In de schuur, daar hadden ze elkaar ontmoet, man en vrouw. Daar hadden ze elkaar omhelsd; maar de smart had hun stemmen verstikt.

„Johan?” had Jongsma met moeite uitgebracht.

En toen had vrouw Jongsma haar man bij de hand genomen en hem gebracht naar den hoek van de schuur. Daar, in het donker, lag Johan op een oude stroomatras en kreunde zachtjes.

En naast zijn lieve kind was hij neergevallen en toen.... toen was hij, de groote, sterke man, uitgebarsten in tranen.

„O, Heere, hoe zal ik dat dragen, het is zoo verschrikkelijk,” snikte hij luid.

„Schrei maar goed uit,” zei moeder, die nu wat tot kalmte was gekomen, „dat zal je lucht geven.”

En met bevende handen had hij den kroes water aangenomen, dien Aart hem bracht.

Nu stonden ze in de deuropening en zagen ze naar den smeulenden puinhoop, waaruit telkens weer nieuwe spichtige vlammen omhoog kringden. Zwart geblakerde muurbrokken stonden nog hier en daar overeind en aan een overgebleven raamstijl wapperde nog een rosse vlam.

„Hier is vader al!” riep Wim Koopmans, die gedurende de blussching het erf niet had verlaten.

Tot het laatst had hij meegeholpen om nog eenig huisraad te redden en met behulp van Kooistra was het zelfs gelukt, bijna al het beddegoed en eenige kleedingstukken uit de brandende woning naar buiten te werpen.

Gewapend met z'n elektrische zaklantaarn trad dokter Koopmans de donkere schuur binnen.

„Mijn deelneming, Jongsma, met dit vreeselijk ongeluk,” sprak dokter Koopmans met bewogen stem.

„O, ligt hij daar? Neen wacht maar, het gaat wel.”

Behoedzaam knielde de geneesheer bij den kleinen patiënt neer. Met zijn zaklantaarn belichtte hij even het smalle gezichtje, dat nu bleeker zag dan ooit.

Voorzichtig voelde hij den mageren pols.

„Een zwakke pols,” mompelde dokter Koopmans.

Eindelijk rees hij op, en zag rondom zich.

Moeder Jongsma had inmiddels een kleine petroleumlamp aangestoken en op de werkbank van haar man gezet.

Aandachtig nam de dokter de kleine ruimte op en scheen een oogenblik in gedachten verdiept.

„En wat denkt ge voorloopig te doen, Jongsma?” begon hij na eenigen tijd.

„Wat zullen we anders kunnen doen, dan hier blijven, dokter,” en er trilde smart in z'n stem.

„Ja, ja! 't Is moeilijk, ontzettend moeilijk, maar wij zullen ons er door heen moeten slaan, Jongsma.”

„Wij? Neen, dokter! God zal zorgen. Hij verlaat ons nooit, ziet u, dat is onze troost.”

Er veerde iets op in Jongsma, toen hij dit zeide, al blonk er in zijn oog ook een traan.

„Hoor eens, ik kom in elk geval morgen vroeg terug. Stop Johan maar goed toe en geef hem vanavond nog maar een poeder, gevaar is er gelukkig niet. Doch apropos! ik zal vanavond nog eenige levensmiddelen laten bezorgen. Dekens zijn er genoeg, zie ik.”

„Kom Wim, laten wij nu maar gaan, dan kunnen de Jongsma's rusten, wij kunnen op 't oogenblik hier toch niets meer doen. Nu, sterkte hoor!”

En toen was hij heengegaan, de dokter, gevolgd door Wim. Maar in zijn hart nam hij de zorg van het zwaar-beproefde gezin mede.

't Was buiten geheel donker geworden.

Bij de smeulende resten van de afgebrande woning, waakte een eenzame spuitgast.

Over den plas streek een koele avondwind, die het water zachtjes rimpelde. Zilverachtig licht goot de maan over het stille landschap.

In een laag elzenboschje klonk het zacht en kweelend lied van den boschrietzanger.

Beiden, de dokter en Wim, liepen zwijgend voort door den stillen avond.

Zooveel ellende en dan nog vasthouden aan je geloof, wonderlijk, onbegrijpelijk, peinsde dokter Koopmans, moedige menschen toch, die beiden.

Maar in de kleine, donkere schuur smeekten dien avond twee menschen om kracht van Israëls God, in dezen smartelijken weg, bij dezen zwaren slag.

Zij baden samen ernstig, maar ook geloovig. En toen ze opstonden stroomden wel de tranen langs hun wangen, maar in hun harten ruischte het:

„Al ging ik ook in een dal der schaduwe des doods, ik zoude geen kwaad vreezen, want Gij zijt met mij; Uw stok en Uw staf, die vertroosten mij.”

.... Er brak licht door in dien donkeren nacht....

VI.

IN DE NIEUWE OMGEVING.

In de ruime, zonnige woonkamer van het deftige doktershuis zaten dokter en mevrouw Koopmans.

Door de vensters speelde het gouden zonlicht van een nieuwen, stralenden voorjaarsdag.

Wim was reeds naar school en kleine Ans speelde in een hoek van het vertrek rustig met haar poppen.

Peinzend staarde dokter Koopmans naar buiten. In den licht-

geplekten kastanjeboom klonk het teere liedje van den fitis.

„Neen vrouw, begrijpen doe ik het niet. O, het was aan-
doenlijk om te zien, hoe die stakkerds waren gevlucht in
een schuur, de eenige plek waar het vuur niet kon komen,
ja, en dan met een ziek kind, dat misschien niet lang meer
leven zal. Alles, letterlijk alles hebben ze verloren!”

Mevrouw zuchtte.

„O, ik vind het verschrikkelijk voor ze, man.”

„Ja, het is wel een ramp,” vervolgde de dokter, „en
begrijp je dan zulk een geloof, om in die omstandigheden
nog te kunnen zeggen: God zal zorgen; Hij verlaat ons nooit?
Er kwam zelfs een glans op zijn gelaat, toen Jongσμα
die woorden uitsprak.”

Mevrouw Koopmans zweeg. Een oogenblik dacht ze
terug aan haar eigen leven, aan haar zonnige jeugd, aan
haar moeder.

Haar moeder! Ja, die had ook geleefd uit haar geloof,
in voorspoed maar ook in tegenspoed. Och, die had haar
zoo dikwijls gewezen den weg naar Boven, naar het ware
geluk. Zoek eerst het Koninkrijk Gods, mijn kind, zei ze
altijd zoo teeder. Haar moeder, neen, ze was niet meer. Ze
was gestorven, zooals ze had geleefd, een lichtend spoor
nalatende.

En zij? Had zij in dat spoor gewandeld? Zocht ze eerst
de dingen die Boven zijn? Neen, zij was haar eigen weg
gegaan. Zij had alleen gegrepen naar het vergankelijk geluk
dezer wereld. Maar het geloof harer moeder, neen, dat
bezat ze niet. En in haar leven van enkel gouden zonne-
schijn had ze nog nooit gevoeld het gemis van den troost
van zulk een geloof....

„En?” begon de dokter, die zijn vrouw uit haar gepeins
wilde wekken.

„Ja, wat „en”?” herhaalde de doktersvrouw.

„Wel, ik had zoo gedacht, dat wij toch ook iets moesten
doen voor die arme stumperds, vind je ook niet?”

„Natuurlijk, man! maar wat had je dan gedacht?”

„Dat wilde ik juist met je bespreken, beste! Allereerst wil ik trachten den zieken knaap in een ziekenhuis te plaatsen. Ofschoon het arme kind den-winter wel niet meer zal halen, vraagt zijn ziekte toch een zeer zorgvuldige verpleging. Die kan nog veel lijden verzachten.

Jongsma en z'n vrouw willen per sé in hun schuur blijven wonen, hetgeen met het oog op den naderenden zomer natuurlijk niet onmogelijk is, maar wat denk je er van, als wij eens voorstelden, tijdelijk Aart als logé in huis te nemen?

Vóór den winter moet hun huisje in ieder geval weer herbouwd zijn.”

„O, ik vind het uitstekend; dan kan hij zoolang het logeerkamertje betrekken,” antwoordde mevrouw.

„En ik denk, dat onze Wim het wel leuk zal vinden, dacht je ook niet?”

Mevrouw knikte. „Ik vind Aart een stillen, maar innemenden jongen.”

„Over het financieele probleem moet ik nog eens rustig nadenken,” zei de dokter, opstaande, „'t is nu tijd voor mijn praktijk.”

Met een vriendelijken groet verdween hij.

Toen dokter Koopmans even later op zijn fiets wegreed, wuifde hij kleine Ans, die met Hansje, haar lievelingspop, voor het venster uitkeek, hartelijk lachend toe.

„Dag paps,” riep zij met haar hooge gilstemmetje, „daág.”

„Mijn paps,” babbelde ze in zichzelf, „toch lekker mijn paps.”

„En, wat zegt u van m'n voorstel?”

Met gemengde gevoelens had moeder Jongsma het voorstel van den dokter aangehoord.

Johan naar een ziekenhuis? Neen, daarvan wilde zij

niet hooren. Ze wilde zelf haar kind verzorgen, al waren de omstandigheden nog zoo benard.

Maar dokter Koopmans gaf niet zoo spoedig kamp.

Hij, als medicus, mocht niet toelaten, dat deze zieke knaap de ongemakken van het leven in een schuur zou deelen. Er moest dus verandering in den toestand komen. Zoo kòn en mocht het niet langer.

En toen de dokter haar nog eens rustig en duidelijk had

uiteengezet, dat een goede en doelmatige verpleging toch in de eerste plaats haar kind ten goede zou komen, besloot zij, hoe pijnlijk haar het afscheid ook zou vallen, zich naar het advies van den dokter te schikken, natuurlijk, als haar man het ook goed vond.

„Ja, ziet u, dokter, ik kan de gedachte maar niet verdrijven, dat onze Johan,” en haar stem werd zachter, „als hij eenmaal weggaat, misschien nimmer in onze woning zal terugkeeren.”

En ze had de deur van de schuur voorzichtig toegedaan toen ze dit zeide.

„Kom, kom, moeke! Nu niet zoo somber,” monterde de dokter, „Johan krijgt daar een leventje als een prins.”

„O, ja, da's waar ook, ik ben nog niet klaar met m'n boodschap. Deze schuur is feitelijk te klein als verblijf voor drie personen. Als Aart nu eens een poosje bij ons kwam logeeren? Mijn vrouw heeft juist nog een mooi kamertje disponibel. Mij dunkt, je moest er eens met je man over spreken, dan hoor ik er vanavond of morgen wel meer van.

Dag vrouw Jongsma! Wacht, ik wil nog even je jongen goedendag zeggen.”

„Dag dokter, en ik dank u nog wel voor de bananen,” zei Johan, die na het vreeselijk gebeuren der laatste dagen merkbaar zwakker geworden was.

„Voor nu en nog eens, zeker?” antwoordde de dokter lachend, „nu, 't is goed hoor!”

En weg was hij, de man, die met zijn gullen lach en prettige gemoedelijkheid in menig gezin, waar lijden was, niet alleen als geneesheer, maar ook als vaderlijk vriend werd beschouwd en gewaardeerd. Een raadgeving van dokter Koopmans werd ook zelden in den wind geslagen. Het woord van den dokter woog bij jong en oud. Was het wonder, dat hij door bijna alle dorpsbewoners met den grootsten eerbied werd bejegend?

Vroeger dan gewoonlijk was Wim dien middag naar school gegaan.

Vader had hem verteld van het gesprek van hedenmorgen met vrouw Jongsma en dat het niet onmogelijk was, dat ze spoedig een logé zouden krijgen. Daarom verlangde Wim er naar, Aart te zien en te spreken.

Aart was 's morgens niet op school geweest en dat was te begrijpen, doch vanmiddag zou hij toch wel present zijn, dacht Wim.

Op het schoolplein was het buitengewoon rumoerig.

Allen spraken nog druk over den brand, waarbij Aart en Wim de helden waren geweest.

Ze waren plotseling interessant geworden, die beiden.

Vanmorgen vroeg had zelfs de „bovenmeester” Wim, in het bijzijn van allen, een pluimpje gegeven voor zijn moedig gedrag en later op den morgen was de brandmeester aan school gekomen en had Wim aan dezen nog eens heel nauwkeurig moeten vertellen, hoe en wanneer hij den brand had ontdekt.

„Daar heb je Aart!” riepen enkele stemmen.

In een oogenblik groepten de jongens zich om hem heen en bestormden hem met vragen, natuurlijk over den brand.

„Vertel nou nog es precies, hoe 't gegaan is, Aart!” vroegen sommigen.

En toen vertelde Aart alles wat hij er van wist, al voelde hij ook 't verdriet opnieuw pijnlijk, toen hij over die dingen sprak.

„Zeg, had jij die reuzenfik gemaakt?” klonk opeens een schelle stem.

Even klonk gegichel.

Aart verbleekte en zweeg. Hij had de stem van Bram van der Weide herkend.

Ook nu liet deze hem niet met rust. Bram kon die buitengewone belangstelling der jongens in Aart niet verdragen

en poogde nu op deze wijze de aandacht der jongens van hem af te leiden.

Maar de jongens schenen ditmaal toch niet veel lust te hebben, aan Bram's plagerijen mee te doen, immers de lachlust was spoedig bedwongen.

„Nou rooie, ga door!” sarde hij opnieuw, „t was net zoo móoi!”

Maar Aart ging niet verder.

In zijn oogen vonkte felle toorn.

Een boos antwoord zweefde reeds op z'n lippen.

En... dan had Bram z'n doel bereikt. Maar gelukkig voor Aart: daar luidde de schoolbel.

Eén voor één maakten de jongens zich uit het kluwen los en liepen op een draf het plein over naar school.

Ook Bram keerde zich om en slenterde onverschillig weg.

Wim en Aart bleven nog even opzettelijk talmen.

Verdrietig keek Aart voor zich uit, zonder een woord te spreken.

Z'n lippen trilden nog.

Wim keek hem aan.

„Och jò, trek je toch niets aan van dien vervelenden sar,” troostte Wim, „hij had er toch immers niks geen aardigheid van. Niemand deed mee.”

Aart schudde even met z'n hoofd.

„Zeg mij maar liever, of je bij ons mag komen, ja?”

Opeens brak een glimlach door.

„Ja zeg, 't is goed hoor, ik mag. Vader en moeder vonden het heel best.”

„Fijn, fijn!” juichte Wim, „nou kom je bij ons logeeren. Ga je vanmiddag al mee?”

„Als ik mag? Moeder vond het goed.”

„Ja, natuurlijk! waarom niet? Jongen, 't is gewoonweg „reuze!”

Toen was het verdriet uit die jongensoogen weer geheel verdwenen.

„Kijk, meester Vlaskamp wenkt ons,” maande Aart.

En in dolle sprongen renden ze de plaats over, naar school.

Wat vond Aart het eerst vreemd in het mooie doktershuis met zijn breede gangen en groote, hooge kamers.

„Nu mag je precies doen, alsof je thuis bent,” had de vriendelijke mevrouw Koopmans tegen hem gezegd, toen hij voor de eerste maal met Wim uit school was meegeweken en schuchter bij de deur van de huiskamer was blijven staan.

En de prettige toon, waarop zij dat had gezegd, had hem aanstonds op zijn gemak gebracht.

„Kom Wim, laat jij Aart maar eens het kamertje zien, waar hij in het vervolg mag slapen, tenminste, als hij bij ons wil blijven en niet spoedig weer naar z'n moesje verlangt,” voegde mevrouw er ondeugend bij.

Opgewonden volgde hij Wim naar boven, langs de, met een zwaren looper belegde, trap.

Hè, wat liep dat zacht! Je hoorde niks. Aan de achterzijde van het huis was het aardige logeerkamertje reeds voor hem in gereedheid gebracht.

Wim moest bijna lachen, zoo voorzichtig als Aart naar binnen stapte.

„'t Is nu toch immers jouw kamer. Kom maar gerust, hoor!”

„Zeg, Wim! je kunt hier den plas ook zien,” riep Aart verrukt uit, toen hij bij het venster stond, „wat fijn!”

„O, dat wist ik allang,” antwoordde Wim, die het heelemaal geen ontdekking vond, „je kunt hier 's avonds zelfs het licht zien in de woning van Smulders, den molenaar. Dat is wat leuk, zeg!”

„En we mogen op mijn kamertje werken,” begon Wim weer, „daar staan al m'n boeken, zie je.”

Beneden klonk de welluidende klank van een kleine gong.

Aart keek Wim vragend aan.

„Ja, jong, dat is de gong, die luidt altijd als we eten moeten. Kom maar!”

Met een kloppend hart ging Aart weer naar beneden, waar het doktersgezin reeds om de gedekte tafel zat geschaard.

Tusschen vader en moeder zat de kleine Ans, die het maar wát heerlijk vond, dat er nu weer een nieuwe „lozee” was gekomen.

„Als hij heel erg lief is, mag ie ook eventjes met Hansje spelen, nietwaar moeder?” had ze 's middags al gevraagd.

„Natuurlijk, schat, mag ie dat,” had mevrouw Koopmans geantwoord en zij had haar „lekkere pop” eens extra geknuffeld.

„Zijn we klaar?” klonk dokter's stem, „nu, smakelijk eten dan!”

Zenuwachtig draaide Aart op z'n stoel heen en weer. Hij had nog niet gebeden, of feitelijk had niemand het nog gedaan en toch begonnen allen te eten.

Zou hij vragen of hij even mocht bidden? Zou hij....

„Kom Aart, ik zie het wel, je durft nog niet best. Laat ik je maar eens helpen,” klonk opeens de minzame stem van den dokter.

Aart schrok even en kleurde.

„Alstublieft, dokter.”

„Ja, ja, dat dacht ik wel.”

Eenige oogenblikken later at Aart met de anderen mede. Doch het lekkere eten smaakte hem maar half. Telkens wilde hij iets wegslikken, iets dat als een prop in zijn keel zat, en toch maar niet weg wilde.

Want straks, dan moest hij toch danken?

Neen, de anderen zouden natuurlijk ook niet danken. Maar hij dan?

Vragen, of hij even mocht danken?

Maar dan zouden ze dadelijk vragen, waarom hij ook niet had gebeden.

Neen, dat durfde hij toch eigenlijk ook niet goed.

„Nu, jongelui, ik geloof dat we zoo langzamerhand klaar zijn gekomen, is het niet?”

„Ansje is ook klaar, paps!” snaterde de kleine blondkop, die vanmiddag eens bijzonder haar best had gedaan.

Lachend rees de dokter van tafel op en gaf daarmee het sein, dat de maaltijd afgelopen was.

Ook Aart was opgestaan en het vroolijk gesnap van Ansje deed hem voor een oogenblik zijn zondige bangheid vergeten.

„Blijf je nu altijd bij ons slapen?” informeerde Ansje parmantig terwijl zij vlak voor Aart ging staan met haar beide handjes op haar rug.

„Zeg, zeg, niet zoo nieuwsgierig, jij klein ding,” maande mevrouw Koopmans, die moeite deed om daarbij boos te kijken.

Aart lachte . . . maar in zijn hart was geen vreugde.

In het logeerkamertje was het dien avond donker en stil.

Weggestopt onder dikke wollen dekens lag Aart in het groote logeerbed.

Buiten huilde de wind. Aart luisterde er naar.

De hooge, slanke popels in den tuin kreunden onder de striemende slagen van den wilden wind, die gierde over de verre, verlaten velden en over den donkeren, onstuimigen plas.

Dan werd het weer even stil en streek de wind klagend langs het hooge pannendak.

Zwarte, dreigende wolken joegen in wilde vaart langs het maanlichte zwerk, en omduisterden het zilverig licht der maan. Slechts nu en dan gleed een vluchtige lichtglimp over het zwarte, geheimzinnige landschap.

Ook in Aart's kamertje viel dan een flauwe lichtstreep, die schielijk weer verdween.

Aart dacht aan huis, aan zijn vader, aan zijn moeder. Hij

dacht aan zijn ongelukkig broertje, dat nu in een ziekenhuis, hier ver vandaan, werd verpleegd.

Maar hij dacht ook aan vanmiddag, aan zijn gedrag bij den eersten maaltijd in het doktershuis. En onrustig klopte dat jongenshart.

Ja, waarom had hij eigenlijk niet gebeden? Omdat hij bang was geweest? De dokter en mevrouw zouden waarlijk niet boos zijn geworden, als hij een oogenblikje stil had gebeden. Zij waren lieve menschen, die heusch niet met anderen zouden spotten.

En toch . . . . Aart had zich een beetje geschaamd.

Zich schamen om te bidden? Hè, hij schrok reeds van de gedachte. En toch was die gedachte waar!

Neen, zoo mocht hij niet gaan slapen. Allerlei gedachten woelden door zijn hoofd.

En onwillekeurig moest hij even denken aan Petrus, die zich ook eenmaal schaamde voor zijn Meester. O, hij zou vergeving vragen, eerder kon hij niet gerust slapen.

En morgen zou hij beneden alles maar vertellen.

Toen, onder de dekens, vouwde hij z'n handen en bad hij fluisterend om vergeving voor zijn zondige bangheid.

En in zijn hart daalde onmerkbaar iets van de rust en den vrede der vergeving.

Door het kamertje gleed het matte maanlicht, dat even door de jagende wolken brak.

Een hevige windvlaag rukte gierend aan het gesloten raam en deed de ruiten rinkelen.

Uit donkere luchten kletterde de regen tegen de ruiten, al harder . . . .

VII.

EEN NOODLOTTIGE RIT.

't Was zomervacantie en prachtig weer.

Hoog in de blauwe lucht straalde de Juli-zon in zomerschen gloed en strooide gouden lichtsprankels op het deinende watervlak van den plas. Een zacht koeltje rimpelde nu en dan den blanken waterspiegel en deed het riet langs den oever zachtjes ruischen.

De meeste vogels zwegen op dezen warmen zomermiddag; alleen klonk hier en daar wat meezengetinkel in de struiken.

Op de bermen, langs de slooten, bloeiden de bloemen in vlammeende kleuren van rood en geel en purper.

Kleurige vlinders fladderden dartel over de wiegende bloemenzee.

Boven de glanzend-groene weilanden trilde de zonnehitte en verwaasde den horizont in een blauwigen gloed.

Met een smak gooide Bram van der Weide het ruw-houten klaphek van de groote weide open.

Deze weide, die zich tot ver in den Buitenpolder uitstreckte, was het eigendom van boer Van der Weide en diende hoofdzakelijk voor den hooibouw.

In de verte graasde een paard.

Bram had gevraagd, of hij Bles mocht halen aan den halster en boer Van der Weide had tenslotte er in toegestemd.

't Beest was mak en maakte niet gauw kromme sprongen.

Bovendien, 't was goed als Bram reeds vroeg met „peerden" leerde omgaan.

Bram had het fijn gevonden!

Hij had Teun om een halster gevraagd en was toen op weg gegaan, naar den Buitenpolder.

Onderweg had hij den rooie nog gezien; die vischte in den plas met den hengel.

En onwillekeurig moest hij even denken aan de vroegere vriendschap met Wim Koopmans.

Die vriendschap was nu heelemaal uit.

Kwaad waren ze van elkaar gegaan, eenige maanden geleden en sindsdien waren ze niet meer samen geweest.

Soms had hij er wel eens spijt van.

Wim was een leuke jongen, met wien je vaak reuzenpret kon hebben.

En Daan? Och ja, die ging ook wel, maar Daan moest meestal boodschappen doen voor z'n vader en zoo was Bram tegenwoordig dikwijls alleen.

Maar hij zou tòch niet buigen, vast niet!

Als Wim het weer goed wilde maken, vond hij het best, maar de eerste zijn? Niks hoor!

Ja, waarom waren ze eigenlijk kwaad op elkaar? Omdat Wim Aart zoo'n lieverd vond. Hij sprak dien rooie altijd voor. Waarom sar je hem ook altijd, had Wim eens gevraagd.

Waarom? Ja, waarom?

Aart was toch ook gemeen. Aart had hem eens verraden, toen met die mand.

Ja maar, was het wel dáárom?

Of was het, omdat Aart's vader maar heel gewoon boerenknecht was, zooals Wim nog laatst had gevraagd?

Dat kan me allemaal niks schelen, had hij toen boos geantwoord, maar kon het hem werkelijk niks schelen? Ging hij niet veel liever om met den zoon van den dokter en achtte hij Aart feitelijk niet een beetje minderwaardig?

En stak juist die Aart in verstand niet vèr boven hem uit? . . . . .

Hè, hè! de halster zat.

Bles had zich niet gemakkelijk laten vangen.

Telkens, als Bram bijna bij hem was, draaide hij zich

snel om en draafde met dartele sprongen weg, de weide in.

Maar nu stapte hij gewillig met zijn jongen baas mee.

Bram hield het touw kort en liep met groote passen naast het paard voort.

Zou ie het wagen, een eindje te rijden? 't Was hier net zoo stil.

Vader vond het niet goed, dat hij alleen reed, dat wist hij wel; maar er was toch niks geen gevaar bij. Bles wist best den weg.

Hè, ja! Hij had er nu echt eens zin in.

Op den straatweg zou hij er wel weer afspringen.

Bij het klaphek liet hij Bles stilstaan. Zoo! nu kon hij er mooi bij.

Met het touw van den halster stevig in z'n hand, klauterde hij eerst voorzichtig op het hek en daarna op het paard, dat rusteloos met zijn langen staart de vele vliegen van z'n huid sloeg.

Zie, zoo! daar zat hij, bovenop den warmen, glimmenden paarderug.

„Vooruit Bles, hort!” riep Bram en klopte het dier goeddelijk op den hals.

En stapvoets ging het toen in de richting van den „Lindenhof”.

Tusschen het hooge, wuivende riet, waaruit reeds hier en daar een paarse pluim omhoog piekte, zat Aart Jongmsa rustig te hengelen.

Wim had vioolles en daarom was Aart er dien middag alleen op uit getrokken.

Het was stil in den omtrek van den plas.

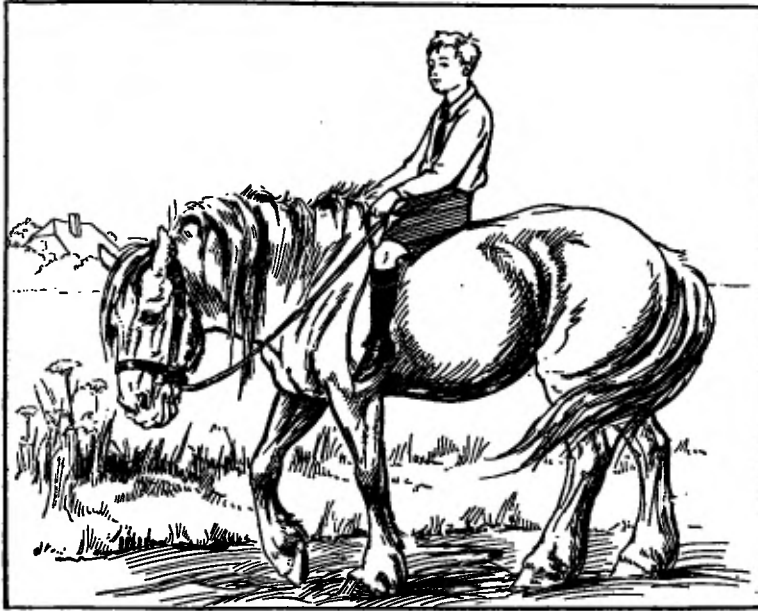
Aandachtig tuurde Aart naar zijn rooden vischdobber, die in stage deining op het water dreef en nu en dan met korte, driftige rukjes naar beneden getrokken werd....

Plotseling klonken dreunende slagen. Verschrikt keek Aart op....

In de verte wolkte stof.
„Een paard op hol!” schreeuwde Aart op hetzelfde oogenblik.

In woesten galop kwam een los paard het smalle dijkje langs.

Met een ruk sprong Aart op.

Angstig keek hij rond.

Hier was hij niet veilig.

Achter dien boom, flitste het door zijn brein.

Met één sprong stond hij bij den boom en drukte zich tegen den knoestigen stam van den ouden wilg . . . .

De grond dreunde onder de zware slagen van het hollende paard.

Opeens klonk een doordringend gegil.

O, kijk!

Toen het Kerstmis werd 5

Op het paard lag een gedaante!.... een jongen!....
Bram!

„Help!” gilde hij, „help!”

Languit lag hij op den rug van het schuimbevlokte dier
en klemde zich krampachtig vast aan de lange manen.

Wild wierp het paard zijn kop, waaraan een lang touw
sleepte, omhoog.

Op zijn bek bruiste schuim.

Nog één seconde.... en in dollen ren stooft het paard
voorbij.

En verder klonk het gegil over het wijde water.

Aart sprong tevoorschijn en keek het steeds wilder
wordende paard met bange oogen na.

Plotseling begon het woest te steigeren. En opnieuw
snerpen angstkreten....

„O!!” gilde Aart in het volgende oogenblik.

Bij het groote klaphek sprong het paard plotseling wild op zij, slingerde zijn berijder woest van zich af, en vloog toen, als een pijl uit een boog, in wilden ren verder.

Aart had alles gezien. Hè, hij beefde er van.

Even wachtte hij, of Bram soms zou opstaan. Het was misschien nog goed afgeloopen en dan bleef hij maar liever Bram uit de buurt.

Maar neen, Bram bleef liggen.

Zou ie gaan helpen? Of?.... Zou ie net doen of hij niets gezien had?.... Neen, neen!.... weg met die booze gedachten!....

En toen bedacht hij zich geen oogenblik meer, maar voort rende hij, in de richting van het hek, waar Bram lag.

De rit was verrukkelijk begonnen. Rustig stapte Bles voort met zijn jongen meester op z'n breeden rug.

Maar toen, bij een kromming, vloog plotseling uit het dichte riet een kleine, speelsche hond luid keffend tegen het logge lijf van Bles.

Schichtig sprong het paard terzijde, steigerde een oogenblik onstuimig en sloeg toen, in wilden galop, op hol.

Door de onverwachte, snelle bewegingen van het geschrokken beest, was het halstertouw Bram uit de hand geglipt. Schreeuwend van angst had hij zich aan de manen vastgegrepen.

„Hól Hól!” had hij geroepen, gebruld en met al zijn kracht had hij gerukt aan de lange manen.

Maar 't was alsof dit rukken het paard nog wilder had gemaakt, want woest sloeg het met z'n kop en ijelde voort, al sneller. Met de grootste moeite kon Bram zich blijven vastklemmen.

Het angstzweet stond op z'n gelaat. Zijn hart bonsde. Z'n lippen trilden.

En voor de laatste maal rukte hij in wilde wanhoop aan de lange nekharen van het trillende paard.

Maar Bles had niet meer geluisterd. En voort stooft het razende paard, langs den smallen dijk, in steeds doller rit....

Hijgend bereikte Aart de noodlottige plek. Maar.... verschrikt deed hij een stap achteruit.

Daar lag Bram, met z'n hoofd tegen den kantstijl van het klaphek, roerloos.

Zijn gelaat akelig wit. Z'n oogen gesloten.

Een seconde staarde Aart met bange oogen naar het beweginglooze lichaam van Bram. Was hij reeds dood?

Even bewogen zich krampachtig de grauwe lippen. Neen, hij leefde nog!

Maar wat moest hij beginnen, hier alleen? Aart zag rond, of er ook iemand was om te helpen. Maar niemand was er in den omtrek te zien.

„O, Heere, help U me dan,” smeekte hij in zijn angst.

Toen legde hij heel voorzichtig z'n hand onder Bram's hoofd.

Hij wilde het wegtrekken van den scherpen kant van het hout.

Hè?.... Bram's achterhoofd voelde vochtig, klef.

Aart trok z'n hand terug.

Toen schrok hij.

Zijn hand droop van lauwig bloed.

Uit een diepe wond, achter het oor, gulpte een breede straal bloed.

Aart beefde van schrik en bangheid.

Maar neen, hij wilde flink zijn. Hij moest helpen. Snel veegde hij zijn bebloede hand af aan het gras, greep z'n zakdoek en legde dien voorzichtig op de bloedende wond.

Zachtjes drukte hij den doek, die onmiddellijk kleurde van het bloed, tegen het hoofd. Als het bloeden nu maar ophield.

Zoo bleef hij eenige oogenblikken geknield bij Bram liggen, en gelukkig, het bloeden scheen langzaam minder te worden.

Met de andere hand haalde Aart toen een eindje touw uit z'n zak en knoopte dat heel behoedzaam om Bram's hoofd.

Voorzichtig, want de zakdoek mocht nu niet verschuiven. Ja, zoo ging het.

Toen stond Aart op. Haastig liep hij naar den plas,

maakte z'n handen daarin nat en streek toen heel voorzichtig met z'n natte hand langs Bram's voorhoofd en polsen.

Weer bewogen die lippen zich even.

Een zacht gekreun weerklonk.

Maar nu? Aart kon hier toch niet blijven wachten. Als hij nu eens hulp ging halen?

Nog even keek hij naar Bram.

Het bewustzijn was nog wel niet teruggekeerd, maar

z'n lippen krampten niet meer zoo pijnlijk samen. Ook de borst hijgde iets meer. Maar waar moest hij heen?

Als hij hier het hek overklom en het weiland doorliep, was hij binnen tien minuten bij de woning van Wim's vader.

Ja, de dokter waarschuwen, besloot hij onmiddellijk.

En terstond voegde Aart bij die gedachte de daad. Wild klauterde hij het groote klaphek over en rende, zoo snel hij kon, in de richting van het dorp, naar de woning van dokter Koopmans.

Op den „Lindenhof” was het stil.

In de haag kwetterden wat spreeuwen.

Een kloek liep klokkend over het rustige erf.

In de schuur klonk emmergerommel.

't Was zóó melktijd, en daarom zette Teun alvast de emmers gereed.

Plotseling stooft de hond blaffend op en rukte nijdig aan z'n ketting.

Teun keek naar buiten.

„Bles op holl” schreeuwde hij luid.

Woest gooide hij de emmers opzij en rende de schuur uit naar het hek. Met een smak wierp hij het wijd open, daar anders misschien het paard zich in zijn blinde dolheid er te pletter tegen zou loopen, want in woesten galop kwam Bles de lange oprijlaan in.

Toen vloog ook Teun de laan in, Bles tegemoet.

Van verre hoorde hij al het woeste gesnuif van den kolderenden knol, die in dolle vaart naderde.

Maar Teun was niet bang.

Met wijd uitgebreide armen zette Teun zich schrap, vlak bij een boom, z'n kansen berekenend en gereed om, als z'n berekening faalde, ijlings weg te springen.

Al schreeuwend, bewoog Teun snel z'n armen.

Het paard scheen iets te hebben gezien.

Even aarzelde het . . . nam een dwazen sprong . . . en . . .

Maar op 'tzelfde oogenblik greep Teun's sterke knuist het slepende touw en rukte dit woest naar omlaag, wierp het touw met een handigen zwaai om den boom en.... de strijd was beslist.

Met trillende flanken en nat van zweet en schuim stond het paard stil.

Inmiddels was ook boer Van der Weide komen aanloopen.

„Waar is Bram?“ hijgde hij, „waar is Bram?“

Teun haalde de schouders op, ofschoon hij wel begreep, dat er een ongeluk moest zijn gebeurd.

„Breng jij 'm maar naar den stal,“ beval de boer.

Toen holde hij naar de wagenshuur, greep z'n fiets en reed zoo snel hij kon het erf af, de laan uit.

Bij den straatweg ontmoette hij Kooistra, den veldwachter.

Deze had van uit de verte het hollende paard gezien en kwam nu „ambtshalve” naar den afloop informeerden.

In een paar woorden vertelde boer Van der Weide wat hij van de zaak wist, maar ook wat hij verder vermoedde.

„Hm,” schraapte Kooistra, terwijl hij aan z'n grooten knevel trok, „hm, dan zullen w'es kijken.”

Toen reden ze samen, in een zeer snel tempo, den weg op naar den Buitenpolder.

Kooistra zou naar rechts, Van der Weide naar links uitkijken.

Maar hoe ze zagen, nergens konden ze een spoor van Bram ontdekken.

„'k Begrijp er niks van, Kooistra!” zei Van der Weide en langzaam maar zeker be kroop hem de angst.

Toen.... tusschen het hooge gras schemerde een gedaante.... zacht gekreun....

„Stop, Kooistra!” riep de boer, met een mengeling van schrik en blijdschap in zijn stem.

Reeds was boer Van der Weide afgesprongen, wierp zijn fiets haastig neer en snelde, door het gras, op de gedaante af.

En.... die gedaante was z'n kind.

Daar lag Bram, bleek, met gesloten oogen.

„Bram, m'n jongen!” riep de ontstelde vader, terwijl hij haastig bij hem neerknielde.

Toen sloeg Bram z'n oogen op.

Gedurende een oogenblik scheen hij niemand te herkennen.

Star waren z'n oogen op Kooistra gericht.

„Heb je erge pijn, Bram?” vroeg de boer opnieuw en streekte zachtjes Bram's hand, die nog machteloos ter zijde lag.

Bram zuchtte diep.

Om z'n lippen krampte hevige pijn.

Toen ontwaakte hij uit z'n verdooving.

„Waar ben ik toch, vader?” vroeg Bram en zijn stem klonk dof, „o! ik weet 't al.”

Langzaam wendde hij z'n hoofd om.

„Maar Kooistra, zie es,” riep Van der Weide verschrikt, terwijl hij wees op den bloedgekleurden zakdoek achter Bram's oor.

Nauwkeurig bekeek de veldwachter het zonderlinge verband.

„Hier is iemand geweest,” zei Kooistra plotseling op gewichtigen toon, „dat heeft hij zelf niet gedaan.”

Bram probeerde zich op te richten, maar kreunend zonk hij weer achterover.

„Nu, Van der Weide, je zoon moet hier vandaan, en ik denk, dat het 't beste is, dat we hem samen dragen.”

Voorzichtig tilden ze Bram van den grond. Geen oog wendde de boer daarbij van z'n jongen af.

„Gaat het zoo?” informeerde hij.

Bram knikte.

Toen droegen ze hem behoedzaam het dijkje langs, naar huis.

VIII.

STRIJD EN OVERWINNING.

In de groote woonkamer van het boerenhuis lag Bram, nog marmarbleek, op de canapé.

Bij hem stond de boerin en wiesch voorzichtig z'n handen en hoofd met koud water.

Lang had zij op den uitkijk gestaan, de boerin, totdat ze eindelijk aan den ingang der laan haar man had herkend, met den veldwachter.

Toen .... die beiden .... droegen .... Bram! ....

En getrild had ze van ontroering bij die ontdekking en . . . ze was de laan ingesneld, haar kind tegemoet.

„Bram, m'n jongen!” had ze geroepen en met moederlijke teederheid had zij zich over haar kind heengebogen en hem een kus op z'n bleeke wangen gedrukt.

En even, heel even gleed er een glimlach over z'n pijnlijk gelaat.

Toen hadden ze Bram voorzichtig de kamer binnengedragen en zachtjes op de canapé neergelegd.

Nu had ze haar jongen weer thuis . . .

Boer Van der Weide wischte het zweet van zijn gezicht, en riep om Teun.

Kooistra had een stoel genomen en maakte eenige aantekeningen.

„Haal direct den dokter,” beval de boer, toen Teun haastig kwam aanloopen, „zeg, dat onzen Bram een ongeluk is overkomen.”

Op hetzelfde oogenblik kierde de deur en trad dokter Koopmans de kamer binnen.

„Maar dokter!” riepen de boer en de boerin verrast, „wist u 't ook al van onzen Bram?”

Dokter Koopmans knikte en keerde zich, zonder een verdere verklaring te geven, naar Bram.

In het vertrek was het stil geworden toen de dokter Bram onderzocht.

„Nu, Van der Weide, het is bijzonder goed afgelopen met je zoon. Er zijn gelukkig geen edele deelen gekwetst.”

„Hier,” en hij wees op Bram's linkerzij, „hier zijn waarschijnlijk een paar ribben even geraakt, doch die zullen met rust wel weer genezen. We zullen nu eerst maar eens een behoorlijk verband om z'n hoofd leggen, wat zeg jij, Bram?”

Voorzichtig knoopte hij nu den bloederigen doek los.

Een gapende hoofdwond kwam te voorschijn, dien de dokter zorgvuldig reinigde.

„Meer linnen dan wond, Bram,” grapte de dokter, toen hij het nieuwe verband legde.

Teun moest straks nog maar een drank komen halen voor den nacht.

Toen Van der Weide den dokter uitliet, fluisterde hij: „Ik was toch zoo bang voor hersenschudding, dokter!”

„Neen, daar behoeft u niet bang voor te wezen, Van der Weide. De jongen is alleen wat versuft door den schrik en het bloedverlies, maar dat trekt spoedig genoeg weer bij, let maar eens op!”

Toen was hij heengegaan, de dokter, vriendelijk groetend, als altijd.

Een week was voorbijgegaan.

In een ruststoel, voor het raam, lag Bram en staarde zwijgend naar buiten.

De dokter had goed gezien. Bram's toestand was gelukkig niet ernstig.

De eerste dagen waren de pijnlijkste voor hem geweest. Iedere beweging had hem pijn gedaan en ook de wond aan zijn hoofd schrijnde fel in 't begin.

Maar reeds na den derden dag waren de pijnen minder geworden en langzaam, heel langzaam voelde hij het drukkend gevoel uit z'n zij verdwijnen.

„Deze week in bed blijven, hoor!” had de dokter gezegd, „dan zullen we wel verder zien.”

Nu lag hij daar, voor het raam, alléén. Allen waren druk bezig op de deel, waar gedorscht werd.

Moeder was in de bakkamer en zorgde voor den maaltijd.

Langen tijd had hij gelezen in „Peerke en z'n kameraden”, en vermoeid had hij het boek naast zich neergelegd.

Peerke, „het stakkerdje, dat bijna niet meer leven kon”.

Hè, z'n oogen waren vochtig geworden, toen hij 't las.

Nooit, nooit meer beter kunnen worden, wat moest dat verschrikkelijk zijn.

En even trilde er iets van dankbaarheid in z'n hart.

Hij was er toch nog goed afgekomen.

En onwillekeurig dacht hij weer terug aan dien noodlottigen rit op 't dijkje langs den plas.

In zijn gedachten lag hij weer op den rug van Bles, die voortjoeg in ongetemde vaart.

En weer voelde hij die benauwende machteloosheid over hem komen, die hem 't angstzweet op 't gelaat joeg.

Met elke seconde werd zijn toestand hachelijker.

Krampachtig klemde hij zich vast, maar langzaam en zeker begaven zijn krachten hem.

Toen.... plotseling werd hij opgenomen.... weggeslingerd door de reuzenkracht van Bles.... voor z'n oogen schemerde een hek.... een geweldige slag tegen z'n hoofd.... een smak op den grond.... een vlijmende, een ontzettende pijn.... toen werd alles donker.... zijn gedachten zonken weg.... in een zwarten nacht....

Hoe lang hij daar precies gelegen had, wist hij niet.

Maar.... heel, heel in de verte hoorde hij opeens weer geluiden.... stemmen.... langzaam week het floers voor z'n oogen weg.... en toen hij opkeek.... stond bij hem z'n vader....

't Was of hij ontwaakte uit een angstigen, benauwden droom.

Wat er in dien tijd met hem gebeurd was, wist hij toen niet.

Nu weet hij alles.

Dokter Koopmans heeft 't hem verteld.

Hij is langen tijd bewusteloos geweest en toen is Aart Jongsma gekomen.

En onmiddellijk heeft Aart z'n gewonde hoofd verbonden en den dokter gewaarschuwd.

„'t Had anders wel eens erger kunnen afloopen, baasje,” had de dokter gezegd, „te veel bloedverlies is een naar ding.”

En weer moest hij denken aan dien ongelukkigen Peerke, die sterven, langzaam sterven moest.

Maar Peerke ging naar den hemel.

En hij?

Als hij nu eens niet meer was ontwaakt, op dien noodlottigen middag?

Hè, hij huiverde reeds, bij de gedachte daaraan.

Zou hij dan ook naar den hemel zijn gegaan?

In z'n hart kwam voor 't eerst een vreemde onrust....

Langzaam gleeed de boot van boer Van der Weide door het stille water van den plas.

Regelmatig plonsden de roeispanten.

Zachtjes knarsten ze om de dollen.

Aan de riemen zat Teun, die de fuiken moest nazien, welke bij 't eilandje waren uitgezet.

Achter in de boot zat Bram.

Droomerig tuurde hij over het glanzende watervlak.

De zomervacantie liep ten einde.

Morgen zou de school weer beginnen. Veel had Bram dezen keer niet aan de vakantie gehad. Wel was de wond aan z'n hoofd spoedig genezen, doch de pijn in zijn zijde was niet zoo spoedig verdwenen, als hij aanvankelijk had gedacht.

Met elke ademhaling pijnde de geraakte plek en die pijn maakte hem moe en onplezierig.

De dokter had „rust” voorgeschreven, maar die remedie was juist de zwaarste beproeving voor den onrustigen Bram.

Zoo was een drietal weken voorbijgegaan.

Dikwijls had hij in dien tijd gelegen op den ruststoel, buiten in de zon.

Dan keek hij menigmaal naar de hooge, blauwe lucht, waarlangs zachtjes wazige wolkjes dreven.

En dan.... dan kwam die vreemde onrust weer in zijn hart.

Dan dacht hij weer aan zichzelf.... aan Aart.... aan meester Vlaskamp.... aan Peerke....

Dan dacht hij ook aan al de leelijke dingen, die hij had gedaan.

Sommige heel geniepig, andere weer heel brutaal.

En dan wilde hij wel eens, dat ie ze niet gedaan had.

Zoo kropen de dagen langzaam voorbij, maar die bange, vreemde onrust bleef.

Eens op een morgen, toen z'n vader in den Bijbel las, luisterde Bram met meer dan gewone belangstelling.

Vader las in Openbaring 21, over die schoone hemelstad met twaalf paarden poorten. Met straten van zuiver goud, gelijk doorschijnend glas.

Daar, daar was Peerke nu, dacht Bram.

„En in haar zal niet inkomen iets dat ontreinigt en gruwelijkheid doet en leugen spreekt, maar die geschreven zijn in het boek des levens des Lams,” las vader voort.

Toen sloot hij den Bijbel.

Bram was geschrokken.

„En leugen spreekt,” klonk het na in z'n ooren.

Na het dankgebed was hij dadelijk opgestaan en in een verborgen hoekje van de wagenshuur, door niemand bespied, had hij, de onverschillige jongen, het uitgesnikt.

Voor het eerst voelde hij zijn jongensleven zondig voor God in den hemel.

„Een leugenaar zal niet inkomen,” bonsde het van binnen, „niet komen in den schoonen hemel; nooit.”

En toen was hij neergeknield in dien donkeren hoek. Daar had hij eerbiedig om vergeving gevraagd voor al z'n kwaad, waarmede hij zoolang den Heere had bedroefd.

„Amen,” had hij zachtjes gefluisterd.

Toen was hij weer opgestaan.

Z'n wangen gloeiden en z'n lippen beefden.

Maar toen hij weer buiten kwam, was heel plotseling dat vreemde onrustige gevoel uit z'n jongenshart verdwenen . . . . .

Risssss!

Daar schoof de boot tusschen het hoge riet van het onbewoonde eilandje.

Bram schrok op uit z'n gepeins.

Hè, waren ze er nu al?

Teun moest hier de fuiken lichten en Bram maakte van die gelegenheid gebruik, om 't eilandje eens rond te loopen.

Fijn, dat ie 't weer doen kon!

Hij voelde zich nu weer gezond en sterk.

De dokter was eergisteren voor 't laatst op den „Lindenhof” geweest en had hem geheel genezen verklaard. Ook de pijn in z'n zijde was nu heelemaal weg. Vandaag mocht hij voor

't eerst weer mee met Teun, naar 't eilandje.

Wat was het hier mooi geworden in die drie weken.

Bij heele velden stonden er nu de lischdodden in het hooge, dichtbeplumde riet, waartusschen roode wilgenroosjes schitterden. Wilde kamperfoelie, met geurende bloemtrossen, slingerde zich weelderig om wilge- en elzestruiken.

Wat zouden ze hier nu kunnen spelen, tenminste . . .

Bram nam z'n zakmes en begon dullen te snijden.

Een voorzichtig karweitje, want je hadt natte voeten, voor je het wist.

„Ben je klaar, maatje?” riep Teun ongeduldig, „ik ga varen, hoor. Of blijf je hier vannacht?”

„Joe,” schalde Bram terug, „ik kom al!”

Met een reuzenbos dullen kwam hij even later uit 't struweel te voorschijn.

„Moeten die duikelaars ook mee?” informeerde Teun.

„Natuurlijk! Fijne fakkels voor Koninginnedag. Pak eens even aan, Teun.”

Toen klom Bram voorzichtig in de boot. Teun duwde haar af en langzaam gleeed de boot voort over den glanzenden plas, waarin ontelbare gouden zonnelichtjes sparkelden.

In de verte, aan den neveligen overkant, zag Bram het groote, witte klaphek.

Hu! daar was 't gebeurd....

Maar.... wie liepen daar?

Bram hield z'n hand boven z'n oogen, om beter te kunnen zien.

Ja, hoor! Nu herkende hij ze: Wim en Aart.

Zou ie roepen? En dan?

Aan Teun vragen of hij naar den wal wilde roeien?

Maar wat moest hij zeggen tegen Aart?

Hij had hem al dien tijd niet meer gezien en eerlijk gezegd, zag hij heel erg op tegen de eerste ontmoeting met Aart.

Hij moest bij Aart heel wat goedmaken.

Wat zouden de andere jongens morgen wel zeggen?

Die wisten er natuurlijk alles van.

Misschien zouden ze hem wel uitlachen, als hij dien roeie.... hè, neen! dat zou ie nooit meer tegen Aart zeggen.

Ja, zie je, als hij nu maar wist, hoe de andere jongens er over dachten.

Die keken vast, wat of ie deed.

Bah, wat 'n flauwe gedachte eigenlijk! Neen, hij zou zich van die jôngens niets aantrekken....

Dien avond lag Bram langer wakker dan gewoonlijk.

In wilde wieling gingen z'n gedachten.

Hij moest schuld belijden aan Aart, maar ook aan meester Vlaskamp, voor die brutale leugen met die papiermand. Maar schuldbelijden vond hij nu zoo ontzettend moeilijk.

En door zijn hart sneed een felle strijd.

Toen het Kerstmis werd 6

Toen dacht hij aan dien morgen, in de wagenshuur, waar hij, door niemand gezien, zachtjes bad. Toen week ook dat vreemde gevoel, die onrust uit zijn hart.

Ja, bidden hielp toen....

Toen sloot Bram z'n vermoeide oogen.... en fluisterend vroeg hij om kracht.... voor morgen....

Het was vroeg in den morgen.

't Was nog stil buiten.

Langzaam klom de gouden zon in de bleek bewaasde lucht en wierp breede, blauwe lichtbundels door de hooge boomenrij, waartusschen nog een lichte ochtendnevel hing.

Op de velden flonkerde de diamanten dauw in het jonge licht van dezen nieuwen zonnedag.

In de vlier klingelde de heldere zang van een gieteling en hoog in de opalen lucht tierelierde een leeuwerik z'n juichend morgenlied.... al hooger.... de zon tegemoet.

Langzaam drentelde Bram van der Weide langs de stille dorpsstraat.

De torenklok klepte.... acht slagen!

Nu konden ze elk oogenblik komen.

In de verte knarste een tuinhek en rumoerden jongensstemmen.

Ja, daar kwamen ze: Wim en Aart.

Zou hij hier blijven wachten of net doen of hij ze toevallig tegenkwam?

Reeds liep hij een eindje door.

Even streed hij een moeilijken strijd....

Maar neen! Hij moest het nu goedmaken, vast en zeker.

Weer keerde hij zich om.

Maar Wim en Aart hadden hem al gezien.

Ze kwamen langzaam naderbij.

Bram bleef wachten....

Toen ze hem bijna hadden bereikt, stapte hij regelrecht op Aart af, die verbluft bleef staan.

Ook Wim keek vreemd op. Wat had Bram nu weer?
„Zeg Aart, ik dank je nog wel, hoor! dat je me laatst zoo goed hebt geholpen, je weet wel en vergeef je me dat andere?”

De bekentenis was er uit.

Verrast keek Aart op.

In zijn hart trilde blijheid.

Zoo had hij Bram nog nooit hooren spreken.

Was het wel meenens van hem?

Aart wist niet wat hij zeggen zou, maar keek Wim aan, die op zijn beurt ongeloofig naar Bram zag.

„Zijn jullie dan nog kwaad op me?” vroeg Bram opnieuw.

„Och, kwaad,” antwoordde Wim schouderophalend.

„Ja, zeg 't maar! 't is mijn schuld geweest,” bekende Bram met gulle eerlijkheid.

„Neen, ik ben niet kwaad,” zei Aart, toen hij bemerkte, dat Bram meende wat hij zei.

„En ik ook niet,” viel Wim in.

„Gaan we dan weer met z'n drieën?” vroeg Bram en zijn stem klonk vreemd schuchter.

Even keek Wim vragend naar Aart.

„Ik zal je heusch niet meer sarren, Aart,” zei Bram, toen hij zag, dat ie vorderde, „hier heb je m'n hand.”

In Aart z'n oogen glansde diepe vreugde.

„Ik vind het goed, jij ook, Wim?”

„Nou, juist fijn!” juichte Wim, „ik vind het naar om kwaad op elkaar te blijven.”

De kleine dorpsklok klepte . . . halfnegen.

„Zeg jongens, 't is al half,” waarschuwde Wim, „gaan jullie mee?”

En gedrieën sloegen zij den weg in naar school, rumoerig en blij.

IX.

EEN BANGE NACHT.

In de serre van het doktershuis zat mevrouw Koopmans, bezig met een handwerkje.

De zomeravondzon wierp haar schuinsche stralen door de kleine, in lood gevatte serre-ruitjes en tooverde een fijn kleurenspeel op wanden en meubels.

Een milde geur van heerlijke najaarsbloemen vulde den tuin en zweefde door degeopendetuindeuren naar binnen.

In de perken bloeiden zacht-rose rozen en rein-witte dahlia's, vlammerende anjers en goud-gele zonnebloemen.

De gouden zon, die langzaam naar den einder zonk, verfdede den wilden wingerd, die hoog langs het huis oprankte, met een zacht, doorschijnend rood.

Langs het tuinpad kwam Ans, Hans in haar handje achteloos meesleepend.

Zij had gespeeld, achter in den tuin, in haar zandbak en was nu moe, althans twee roode koontjes verklaptten het.

„Mammie, ik heb zoo'n hoofdpijn,” klaagde ze, toen ze haar moeder in de open serre zag zitten.

„Wel, m'n lieverd, kom jij dan eens gauw bij moeder, en zal moeder er dan eens een pleistertje op leggen?”

Ans knikte en probeerde te glimlachen, maar in haar gezichtje groefde even een pijnlijk trekje.

Moeder trok haar naar zich toe en gaf haar op haar voorhoofdje voorzichtig een kus.

Hè ja, ze was warm, Ans. En haar handjes? Ja, die voelden ook klam aan.

„Heeft mijn meisje dan zoo druk gespeeld?” vroeg mevrouw Koopmans onderzoekend.

„Neen, mammie, maar ik werd ineens zoo warm.... o, mijn hoofdje!”

Mevrouw Koopmans sloot de tuindeuren.

„Weet je wat mammie doet? Mammie brengt Ansje dadelijk naar bed, hoor, daar gaat je hoofdpijn vast mee over. Kom, ga maar mee! Wacht, wil mammie je dragen? Zie-zoo.... Hè, hè, wat word je al zwaar, meisje.”

In Ans' kamertje kleepte moeder haar gauw uit en stopte haar lekkertjes onder de wol.

Wacht, voor zekerheid moest ze nog maar even haar temperatuur opnemen, 't was makkelijk, als haar man er soms naar vroeg.

Vlug haalde mevrouw Koopmans den koortsthermometer.

„Even je mondje open, popje. Maar niet happen, hoor,” grapte moeder.

„Ziezoo, dat is alweer klaar, ga nu maar lekker slapen, dag schat, daag!”

Even kijken.

38° wees de thermometer. Zoo, dus toch koorts.

Vreemd, mompelde de doktersvrouw, zou ze kou gevat hebben? 't Was toch zoo zacht vandaag. En haar zandbak ligt daar juist zoo beschut. Als ze maar niet....

Maar waarom zou zij zich eigenlijk ongerust maken. Als doktersvrouw wist ze heel goed dat de temperatuur bij kinderen nu eenmaal verbazend snel kon oploopen, maar ook weer even snel kon afnemen.

Misschien was haar kleine meid wat oververmoeid. Morgen zou ze weer beter zijn.

Toen mevrouw Koopmans bemerkte, dat Ans sliep, sloop ze zachtjes de kamer uit, de trap af. Hè, wat kraakten die treden hinderlijk.

In de huiskamer schemerde het reeds.

Mevrouw knipte het licht aan en sloot de gordijnen. Haar man maakte met de beide jongens een wandeling en zou zeker niet voor donker thuis komen.

Zij nam de krant, maar van lezen kwam niet veel.

Allerlei gedachten wielden door haar hoofd.

Het was nu ruim drie maanden geleden, sedert zij Aart in huis had opgenomen en zij had er tot heden geen spijt van.

't Was een zachte, eerlijke jongen, die bovendien heel goed met haar Wim kon opschieten.

Een span, dat bij elkaar past, had ze meermalen tegen haar man gezegd.

En wat had het haar niet getroffen, toen Aart, nauwelijks één dag in huis, bij haar was gekomen met groote tranen in zijn eerlijke oogen, om haar te zeggen, dat hij reeds bij den eersten maaltijd verzuimd had te bidden, omdat hij zich daarvoor had geschaamd.

Ze had hem, als was hij haar eigen kind, naar zich getrokken en toen hij had gevraagd, of hij nu in het vervolg telkens even stil mocht bidden voor zijn eten, had ze hartelijk gezegd: „Natuurlijk, mijn jongen, mag je dat en als je liever hardop bidt, mag je dat ook doen. Wij zullen dan wel even rustig wachten, hoor!”

Een kind uit een eenvoudig arbeidersgezin, maar voor zoo'n opvoeding had ze respect. Het had ook haar volle sympathie, dat haar man zich zoo interesseerde voor dat gezin. Zijn actie voor een nieuw huis voor de Jongsmas vlotte boven verwachting. De giften stroomden van alle kanten. Nog vóór den komenden winter kon een nieuw huisje worden gebouwd op hetzelfde idyllische plekje aan den plas. Bijna zonder uitzondering hadden de dorpsbewoners het plan van den dokter gesteund....

Boven griende een stemmetje.

Hè, als Ans nu maar niet ziek wordt.

Geruischloos ging mevrouw Koopmans naar boven en luisterde scherp aan de deur van Ans' kamertje.

„Mammie, mag ik een beetje water, ik heb zoo'n dorst,” klaagde hetzelfde stemmetje.

Mevrouw Koopmans ging naar binnen.

„Maar kindje, slaap je nog niet?” Voorzichtig legde moeder haar hand op Ans' voorhoofdje. Even schrok ze.

Hè, wat gloeide het, en haar wangetjes?

Ja, ook al.

Mevrouw Koopmans draaide het licht op.

Toen zag ze de hoogroode kleur, die vlamde over het lieve gezichtje van haar kind.

„O, mammie, m'n hoofd,” klaagde ze opnieuw.

„Stil maar, Ansje, moeder zal je eens heerlijk verfrisschen.”

Met een beetje eau de cologne wiesch moeder haar gloei-rood gezichtje af.

„Zoo, gaat het nu beter?” Ansje knikte tevreden.

Beneden klikte een sleutel in het slot en rumoerden stemmen.

Gelukkig, daar was haar man. Hij moest maar dadelijk even komen kijken.

„Pop, mammie gaat even naar beneden, hoor! sluit jij je oogjes nu maar rustig toe.”....

Niet zonder eenige verbazing hoorde dokter Koopmans de mededeeling van zijn vrouw aan.

„Ik ga direct even zien,” zei hij en wipte de trap op naar boven. Voorzichtig opende hij de deur van Ans' kamertje.

Neen, ze sliep niet. Onrustig woelde zij in haar bedje.

Een oogenblik bekeek hij aandachtig zijn lief patiëntje.

Dat gloeiend gezichtje en die schitterende oogjes bevielen hem niets.

Ook de pols klopte te snel.

„Ik heb zoo'n dorst,” klaagde het kind.

Dokter Koopmans liet het een slokje drinken.

„Vader zal eens een lekker drankje voor je klaarmaken, hoor lieveling; blijf nu maar rustig liggen onder de dekens. Morgen ben je vast weer beter.”

„k Vrees voor wat griep,” zei dokter Koopmans, toen hij weer in de huiskamer kwam.

„Ze heeft stevig koorts en een keeltje dat mij niet bevalt. Had ze al eerder geklaagd vandaag?”

„Neen, integendeel, het kind was vandaag juist bijzonder levenslustig,” antwoordde mevrouw Koopmans met eenige bevreemding, „'t schijnt plotseling te zijn opgekomen.”

„Nu, we moeten vannacht maar eens afwachten, dan zal ik haar morgen eens grondig onderzoeken. Gevaar is er in 't geheel niet bij. 't Loopt misschien nog met een onschuldig kinderkoortsje af,” ging de dokter luchtiger voort, toen hij eenige ongerustheid bij zijn vrouw meende op te merken.

Misschien een onschuldig kinderkoortsje.

Toch ging mevrouw Koopmans dien avond niet rustig naar bed.

Diep in haar hart prangde een bang voorgevoel.

Drie lange dagen zijn voorbijgegaan, dagen van voortdurende zorg in het rijke doktershuis.

Toen dokter Koopmans den volgenden dag Ansje nauwkeurig had onderzocht, was hij tot de bange ontdekking gekomen, dat beide longetjes aangedaan waren.

Hij had het zelf niet willen gelooven en nog eens, en nog eens had hij geluisterd, angstig stil, maar aan beide zijden had hij een zacht, dof geruisch gehoord en dat ruischen zei hem, geneesheer, reeds genoeg.

Maar ook de koorts was opgelopen, met stage hardnekkigheid.

En ook in zijn hart was de vrees binnengeslopen.

„Longontsteking”. Hij durfde het woord, waarmede hij toch uit den aard van zijn beroep als arts zoo vertrouwd was geraakt, thans, nu het zijn lief kind gold, bijna niet uitspreken.

Een aandoening van beide longen en een aandoening van ernstigen aard, zoo was de diagnose, die hij zelf had gesteld.

Met de allergrootste nauwkeurigheid had dokter Koopmans de middelen, ter bestrijding van deze gevaarlijke ziekte, toegepast.

Geen middel, hem door de wetenschap aan de hand gedaan, had hij onbeproefd gelaten. Maar ditmaal schenen de middelen te falen, want het bloed jaagde al sneller en de koorts brandde al feller in het ranke lichaampje.

Nu stonden ze bij het ziekbed, vader en moeder, met rood geschreide oogen, en luisterden angstig naar de droge kuch.

Daar lag hun lieveling in harde koorts.

Op haar gezichtje vlamde de koortsgloed. Haar blonde lokken kleefden aan 't vochtige voorhoofd. Haar oogen waren gesloten en om haar droge mondje krampte pijn.

Nu en dan schokte dat kleine lichaampje en dan opende zij even de oogen, oogen waarin het koortsvuur lichtte.

Voorzichtig ververschte de dokter de compressen om borst en rug. Behoedzaam nam hij het heete polsje in zijn hand. Snel telde hij de slagen mee.

Nog steeg de koorts . . . . Ans bewoog zich . . . . Zij opende haar oogjes.

Wild starend zag ze om zich heen.

Haar handjes strekten zich vooruit.

En toen . . . . „Pappie, pappie,” gilde plotseling het zieke kind, „pappie, waarom mag Ansje niet mee . . . . Kijk, pappie, al die kinderen gaan wel . . . . O, kijk, ze roepen mij . . . . mag ik gaan? . . . . mag ik? Hoort u wel? . . . . nu bidden ze.”

„Jlt ze?” vroeg mevrouw Koopmans fluisterend aan haar man, en haar stem klonk angstig vreemd.

„Ja,” antwoordde de dokter zacht, terwijl hij het schokkende lichaampje opnieuw neervlijde op het zachte kussen.

„Zou je nu niet naar beneden gaan, lieve? Je moet wat rusten. ’t Is al zoo laat.”

Dokter Koopmans voorzag een spoedige crisis, en de aanschouwing er van wilde hij in ieder geval zijn vrouw sparen.

„Kom, ga nu een uurtje rusten op den divan, dan kunnen we elkaar misschien straks aflossen.”

Voorzichtig drukte mevrouw Koopmans een kus op het gloeiende voorhoofd van Ansje.

Een traan druppelde neer op het vuurroode gezichtje, toen ging zij de kamer uit, de trap af, naar beneden.

In haar hart vlijmde de smart.

O, als zij eens dat lieve kind zou moeten missen? En zij voelde den angst opschroeven in haar keel.

Zij had haar bezit altijd zoo zeker geacht. Zij had zoo vertrouwd op de kunde van haar man. En nu? . . . .

Zou het dan toch mogelijk zijn? Haar kind . . . . sterven? O, zij huiverde bij de gedachte aan de vreeselijke werkelijkheid.

Zij had zich altijd zoo volkomen gelukkig gewaand en plots bleek haar dat geluk toch zoo broos te zijn. En haar gedachten snelden terug naar lang vervlogen tijden, naar huis, naar haar lieve, vrome moeder.

Ja, haar moeder, die kende een beter, een duurzamer geluk . . . .

„O, moedertje, moedertje,” kreet ze, „had ik u nog maar, om mij te helpen, om met mij te bidden.”

Toen viel ze in een onrustige sluimering.

En boven op het kleine slaapkamertje stond een vader alleen met zijn doodziek kind.

En steeds heftiger klopte de pols en bonsden de slapen. En steeds onstuimiger jaagde het verhitte bloed door het trillende lichaam.

Op het gloeiende voorhoofdje parelden groote zweetdruppels. Een naar blauwe tint overwaasde dat lieve gezichtje. Nu eens ijfde zij dof en mompelend, dan weer gilte ze angstig, benauwd.

En de dokter? Geen oog wendde hij af van zijn dierbaar kind. Het klamme, heete handje hield hij voorzichtig vast.

Met een vochtig sponsje streek hij nu en dan, heel zachtjes, langs de verschroeide lipjes.

Regelmatig nam hij, heel nauwkeurig, de koorts op, maar telkens schudde hij medelijdend het hoofd.

En al sneller hijgde de adem, en bewogen zich de neusvleugels. Alles, alles had hij nu beproefd. Elk middel, hem door de wetenschap aan de hand gedaan, had hij met pijnlijke nauwkeurigheid toegepast.

Maar thans zag hij het wel. Hier stond hij machteloos.

Zijn kunde, hoe ver ze ook reikte, kon hier niet meer helpen.

Hij zou het moeten verliezen in den ongelijken kamp. O, hij had wel meer het pleit verloren tegen den overmachtigen vijand, den dood.

Maar dat hij het juist nu moest verliezen, nu het leven van zijn dierbaar kind op het spel stond.

Neen, hij wilde daarom den kamp niet opgeven, al zei zijn verstand hem, dat de strijd hopeloos was.

Even scheen er rust te komen.

En in het vaderhart herleefde een vleugje hoop.

Maar toen opeens....

Wild grepen haar handjes vooruit.

Wijd spalkte zij de oogen open.

Snel ging haar borstje op en neer en om haar mondje krampte hevige benauwdheid.

Zij wilde opspringen.

„Pappie,” gilde ze plotseling, „pappie, ik kan niet mee.... ik bid nooit.... de andere kindertjes wel.... O, kijk.... daar is Aart.... Aart,” gilde het zieke kind, „Aart.... met mij bidden”....

Ontroerd stond dokter Koopmans bij het bedje van zijn lijdend kind.

„Stil maar, lieveling,” troostte hij teeder, „stil maar, vader is bij je, heel dicht bij je,” en terwijl de tranen hem over de wangen liepen, drukte hij heel zacht een kus op het brandende voorhoofdje.

„Neen,.... eerst Aart bidden,” ijelde Ansje weer met dezelfde angstige stem.

„Aart.... kom nu.... anders gaat hij weg.... O, pappie.... hij hoort me niet.... roep u eens even”....

Langzaam kierde de deur.

Met rood geschreide oogen trad mevrouw Koopmans Ans' kamertje binnen.

Zij wilde vragen naar den toestand, maar de woorden stokten haar in de keel.

O, ze zag het wel: de koorts sloopte haar kleintje met brieschend geweld.

Weenend zonk de doktersvrouw naast het bed van haar lieveling op de knieën en verborg het gelaat in haar handen.

Een oogenblik bleef Ansje stil.

Maar, toen een nieuwe aanval.

„Aart.... Aart,” gilde ze benauwd, „wil je me leeren bidden.... o, kom nu.... toe.... ik ben Ansje”....

Toen flitste er een gedachte door het brein van dokter Koopmans.

„Zal ik Aart roepen?” vroeg hij zachtjes aan haar oor.

„Ja . . . . Jaa . . . . Aart bidden,” riep het kind met merkbaar verlangen.

Aart was nog wakker.

Hij had niet kunnen slapen van het pijnlijk gekreun en het angstig gegil van Ans.

Hij had, door den dunnen wand, haar ijlen gehoord, en stil had hij gebeden om haar beterschap.

„Aart,” vroeg de dokter, en zijn stem klonk vreemd, „wil jij eens een oogenblikje met zieke Ansje bidden? Ze vraagt zoo naar je. Wil je even meegaan, mijn jongen? Misschien wordt ons meisje dan wat rustiger.”

Aart wist geen antwoord te geven. Hij bidden? Had hij het wel goed verstaan?

Werktuiglijk volgde hij den dokter naar de ziekekamer.

En wát moest hij eigenlijk bidden?

O, hij kon ineens wel schreien. Maar neen, dat mocht hij niet. Hij bedwong zich. „O, Heere, help U mij,” zuchtte de bevende knaap.

En toen knielde hij neer, vlak naast het bed van Ansje. De koortsgloed sloeg hem tegen.

„Aart,” gilde ze weer, terwijl een nieuwe, heftige benauwdheid haar adem sneller deed jagen. „Aart . . . . bidden . . . . toe nu.”

Bevend vouwde Aart zijn handen eerbiedig samen . . . . Even bleef het stil . . . .

En toen, heel schuchter en heel eenvoudig klonk het: „O Lieve Heere in den hemel, Ans is zoo erg ziek en dat weet U wel. Niemand kan haar beter maken, maar Gij kunt het wel doen. Gij kunt alles. O, maak U haar alstublieft weer gezond en leer U haar ook bidden. Zij wil zoo graag van U houden en eenmaal bij U in den hemel komen. Maak U haar tot Uw schaapje o, Heere Jezus en mij ook

en ons allemaal en dat ze maar gauw mag beter worden, om Jezus' wil. Amen."

„Amen”.... riep Ansje met duidelijke stem....

Toen greep zij met haar handje, maar het viel machteloos op het dek.... de benauwde trekken in haar gezichtje ontspanden zich.... een diepe zucht.... Vaalbleek zonk haar hoofdje in 't kussen terug....

Snel schoot de dokter toe en boog zich over het ranke lichaampje.

Aandachtig luisterde hij.

Even bleef de adem weg.... één ondeelbaar oogenblik....
„O God.... help”.... kreet hij bijna radeloos van smart.
Toen.... zachtjes.... heel zachtjes bewoog weer het
borstje.

Nauwelijks hoorbaar kwam de adem terug. Uit haar
neusje sijpelde bloed.

„Gered,” stamelde de dokter....

De crisis was.... voorbij....

Zijn kind.... behouden.

X.

EEN GEZEGEND KERSTFEEST.

't Was December en daags voor Kerstmis.

Een koude, ijzige Noordenwind blies krachtig over den
plas en joeg gierend over de verlaten velden. Langs het
donkere zwerk dreven in wilde vaart dikke grijsgrauwe
wolken, waaruit fijne, vinnige hagels neerstoven over het
grauwe polderland. Een enkele donzen sneeuwvlok zweefde
dwarrelend omlaag en smolt weg op den natten grond.

De kale takken van boomen en heesters bogen zich
kreunend onder de striemende slagen van hagel en wind.

Het smalle dijkje kronkelde nu eenzaam langs het grauwe
water van den plas. Een groote kokmeeuw vloog krijschend
over het onstuimige watervlak.

Achter het dijkje, beschut tegen den guren Noordenwind,
stond de nieuw gebouwde woning van de Jongsma's.

Een hel-rood pannendak dekte het van steen opgetrokken
huisje.

Uit den schoorsteen kringelde gelige rook, die in wilde
warreling werd meegevoerd door den gramstorigen
Noordenwind.

Binnen, in de kleine maar gezellige huiskamer was vrouw Jongsma druk bezig met strijken. Ze wilde graag vóór de feestdagen haar linnengoed gestreken hebben.

„Morgen al weer Kerstfeest,” zei ze halfluid.

Vier en twintig December. Het is dus vandaag juist een half jaar geleden, dat die noodlottige brand in haar woning uitbrak, een brand die alles in de asch legde.

En onder het werk gaan haar gedachten onwillekeurig terug naar dien vreeselijken zomeravond.

Nog ziet ze dat woedende vuur, dat niets, niets ontzag, maar alles verslond wat het op zijn weg ontmoette. En weer ziet ze die twee dappere jongens worstelen tegen den overmachtigen vijand.

Doch wat is er sindsdien al veranderd! Een nieuw huis, nieuwe meubels, kleeren, keukengerei, alles hadden zij, door tusschenkomst van dien vriendelijken dokter Koopmans, gekregen.

Zooiets hadden ze nooit durven denken.

Nog voor het einde van Wijnmaand hadden zij hun nieuwe woning kunnen betrekken. Zij? Dat wil zeggen: één zou hier nooit meer binnenkomen. Haar lieve Johan was inmiddels heengegaan naar een ander, een beter oord.

En opnieuw vlijmde er smart door haar moederhart.

O, ze misgunt haar lieveling de zaligheid, die hij nu geniet, niet, o neen, maar ze voelt, als moeder, het verlies van een lief kind nog zoo hevig schrijnen.

En toch, ze wist het wel: Hij is nu verlost van pijn en smart. Hij is thans daar, waar niemand meer zeggen zal: Ik ben ziek.

De stakkerd had hier op aarde zooveel geleden. Maar het sterven was hem een gewin. Haar kind is naar Jezus. Die gedachte troost haar telkens weer.

Een oogenblikje gaat vrouw Jongsma zitten en geeft zij haar tranen den vrijen loop. 't Is nu ruim negen weken geleden. O, ze weet het nog heel goed. 't Was op dien

zonnigen najaarsmorgen, dat ze dat angstige telegram ontvingen: „Zoontje minder goed, overkomst gewenscht — Geneesheer-Directeur.”

En opnieuw beleeft ze weer die smartelijke ontmoeting met haar kind in het ziekenhuis.

Rustig, met gesloten oogen, lag hij te wachten op het oogenblik, dat God hem van deze aarde zou wegnemen.

Geen klacht kwam er over die bleeke lippen. Geen traan blonk er in die starende oogen, waaruit het licht langzaam wegvloeide.

Geen zweem van vrees op dat smalle, bleeke gezichtje. Maar wondere, zalige rust!

Mocht al haar moederhart de pijn van het scheiden hebben gevoeld, voor hem was het sterven niet anders dan een juichend ingaan in den hemel der heerlijkheid.

„Vader! zeg u dat psalmversje nog eens op, dat ik thuis zoo dikwijls heb gezongen?” vroeg haar jongen nog met een zachte, gebroken stem.

Schreiend stond haar man daar, aan het voeteneind, maar dit verzoek, het laatste verzoek van zijn kind, kon en mocht hij niet weigeren en toen, met een nokkende stem, klonk het:

'k Zal dan gedurig bij U zijn
In al mijn nooden, angst en pijn;
U al mijn liefde waardig schatten,
Wijl Gij mijn rechterhand woudt vatten.
Gij zult mij leiden door Uw raad,
O God, mijn heil, mijn toeverlaat;
En mij, hiertoe door U bereid,
Opnemen in Uw heerlijkheid.

En toen . . . .

„Ja . . . . mij . . . . ook . . . . in . . . . die heerlijkheid . . . . opnemen . . . ., dag . . . . daag . . . . Jezus!”

Zóó was hij binnengegaan door de paalen poort in de stad Gods met haar straten van goud, in het Vaderhuis met zijn vele woningen.

Toen het Kerstmis werd 7

Zeker, haar kind was vroeg gestorven, maar ze wist 't: het was ook vroeg bij God.

Op het kleine kerkhof, aan de andere zijde van het dorp, hadden zij Johan's stoffelijk overschot weenend ter ruste gelegd.

En zachtkens hadden de popels gesuizeld boven zijn open graf.

En het is, als hoorde zij nog de luide stem van den predikant, die las:

Want dit verderfelijke moet onverderfelijkheid aandoen en dit sterfelijke moet onsterfelijkheid aandoen.

En wanneer dit verderfelijke zal onverderfelijkheid aangedaan hebben en dit sterfelijke zal onsterfelijkheid aangedaan hebben, alsdan zal het woord geschieden dat geschreven is: De dood is verslonden tot overwinning.

Dood, waar is uw prikkel? Hel, waar is uw overwinning?

Een overwinningsjubel op een kerkhof!

En haar hart had er „amen” op gezegd . . . .

De plotselinge komst van Aart maakte onverwachts aan haar droef gepeins een einde.

„Zeg moeder, raad eens wát!” begon hij opgewonden, na een haastigen groet.

„Nu, zeg jij het maar. Ik weet heusch niet wat ik moet raden.”

„Dokter Koopmans vraagt of we met z'n drieën bij hem kerstfeest komen vieren. Morgen, na de kerk, ziet u! Gaan we, moeder? Ik vind het reuzenfijn, ja?”

„Nu jongen, als vader het goedvindt, wil ik graag de vriendelijke uitnoodiging aannemen.

O, die menschen zijn toch ook zoo buitengewoon goed voor ons.”

„Ja, moeder, maar er is nog veel meer,” ratelde Aart zenuwachtig voort, „Wim en ik mogen morgenmiddag op den „Lindenhof” komen, bij den kerstboom, een reuzen-

boom! Bram heeft ons allebei uitgenoodigd; z'n moeder vond 't goed."

„Kind, kind! wat 'n heerlijkheid allemaal. Wat ontvangen we toch 'n onverdiende zegeningen van den Heere, vind je niet? Van mij mag je gaan, hoor!"

Met verbazing hoorde Jongsma dien middag naar de vriendelijke boodschap van dokter en mevrouw Koopmans.

O, neen, hij had in 't geheel geen bezwaar, maar.... eerlijk gezegd, zag hij er wel een beetje tegen op. 't Was daar alles zoo deftig en fijn en hij.... hij was maar een eenvoudige boerenarbeider.

Maar de dokter was een eenvoudige, vriendelijke man, die er slag van had, iemand spoedig op zijn gemak te brengen.

„We moesten het maar doen, moeder! We zijn aan die lieve menschen veel verschuldigd, en"....

Jongsma voltooide den zin niet.

Maar Aart wist genoeg.

Nog nooit was hij het kerstfeest met zooveel vreugde in z'n hart tegemoet gegaan.

Na het middagmaal vroeg vrouw Jongsma: „Man, wil je vanmiddag 1 Corinthe 15 nog eens lezen?"

„Zeker, moeder," antwoordde Jongsma, die onmiddellijk de bedoeling van haar verzoek begreep.

Toen hij 't hoofdstuk gelezen had, pinkte moeder, wel is waar, een traan weg, maar haar hart jubelde toch mee den overwinningszang van den apostel Paulus.

Eerste Kerstdag.

Omwaasd met purperrooden gloed, klom langzaam de winterzon boven het sneeuwbedekte landschap.

Het rein-blanke winterkleed fonkelde in diamanten pracht.

Zilverig grijs gloorde de horizon.

Boomen en heesters waren breed omboord met fijn, glinsterend dons.

Het stille, diepe water van den plas stak donker af tegen de besneeuwde oevers.

Alom heerschte de weelde van den windstillen, helderen wintermorgen.

Ver over den plas klingelde een kerkklok.

Zij verklankte de blijheid van dezen heerlijken kerstmorgen, maar ze noodde ook de dorpelingen, op dit feest van Christus' geboorte, naar het kleine, stille bedehuis.

En ze kwamen, rijk en arm, jong en oud.

Ook in de woning van Jongsma maakte men zich gereed, om aan de noodiging gehoor te geven.

En gedrieën gingen ze langs het kronkelend dijkje, over een pad van stille, vonkende schoonheid.

De meezen tinkelden vroolijk in de besneeuwde elzen en roodborst en winterkoning zongen blijde hun helder winterlied.

Zwijgend liepen ze verder.

De schoonheid van dezen kerstmorgen boeide ze meer dan ooit.

„Nu vertelt het ruime hemelrond toch wel Gods eer en heerlijkheid,” merkte Jongsma eindelijk op.

„Ja,” zei z'n vrouw, „en toch zijn er nog menschen, die de heerlijkheid en grootheid Gods in de natuur nooit zien. Arme menschen, zeg ik maar.”

Het bedehuis was reeds goed gevuld, toen Jongsma en zijn gezin binnentraden.

Meester Vlaskamp had reeds zijn plaats voor het orgel ingenomen en zacht en melodisch klonken de allereerste feestklanken door de kleine ruimte van het dorpskerkje.

Daar betrad de reeds bejaarde predikant den kansel.

Even een plechtige stilte, maar toen klonk het krachtig lied der gemeente:

Doe bij uw harp de psalmen hooren;
Uw juichstem geev' den Heere dank;
Laat klinken, door uw tempelkoren,
Trompetten en bazuingeclank;
Dat 's Heeren huis van vreugde druische
Voor Isrels grooten Opperheer;
De zee met hare volheid bruisse;
De gansche wereld geev' Hem eer.

En toen, in allen eenvoud, verkondigde de leeraar het heerlijke kerstevangelie, het evangelie der genade.

Hij sprak dien morgen naar aanleiding van Johannes 3 : 16: Want alzóó lief heeft God de wereld gehad, dat Hij zijn eeniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een iegelijk die in Hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe.

Van die groote, onbegrijpelijke liefde Gods voor zondaren, sprak de grijze prediker met jeugdige bezieling.

In de menschen een welbehagen. Alleen aan 't welbehagen Gods heeft de mensch zijn redding te danken. In ontferming had God op hem neergezien.

En in Bethlehem is die oneindige liefde Gods tot volle, heerlijke openbaring gekomen, in de zending van Zijn Zoon, onzen Heere Jezus Christus.

Die Jezus werd arm, opdat Hij ons rijk, volkomen gelukkig, zalig zou maken.

„En vraagt ge: wie wil Hij zaligen?” riep de predikant met verheffing van stem, „wel, Hij wil *zondaren* zalig maken. Hij is niet gekomen om te roepen *rechtvaardigen*, maar *zondaren* tot bekeering. En nog, nóg klinkt Zijn stem” . . . .

Zoo bracht deze dienstknecht van Christus de rijke, blijde kerstboodschap.

Onder groote stilte had de gemeente deze gloedvolle prediking aangehoord.

Nog eenmaal klonk de zang der gemeente:

Hoe heilig is Zijn Naam!
 Laat volk bij volk te zaam
 Barmhartigheid verwachten;
 Nu Hij de zaligheid,
 Voor die Hem vreest, bereidt,
 Door al de nageslachten.

Diep onder den indruk van het gesproken woord, verlieten de kerkgangers het bedehuis.

Zachtjes speelde meester Vlaskamp het „Eere zij God”. Sommigen bleven staan en zongen het mede.

Voor de kerk groepten de menschen nog even samen, om elkaar een blij en gezegend kerstfeest toe te wenschen.

„Hé, dag Wim,” riep Aart verrast uit, toen hij eensklaps Wim Koopmans tusschen de kerkgangers ontdekte, „ben jij hier óók geweest?”

„Ja, zeg en vader en moeder en Ansjé ook. Kijk maar, daar staan ze aan den overkant. Fijn hè, dat we vandaag samen zijn!”

Toen ze 't pleintje wilden oversteken, zagen ze Bram.

„Ik kom jullie vanmiddag halen, hoor!” riep Bram, die wist dat Aart dien dag bij Wim zou zijn, „hoe laat zijn jullie klaar?”

„O, zeg, om twee uur mogen we al weg!” riep Wim blij.

„Toe, jô, laat ons niet langer in de kou staan,” maande boer Van der Weide, terwijl hij Bram zachtjes aan z'n jaskraag trok.

Aan den overkant stonden de ouders van Wim en Aart reeds in druk gesprek.

Met moeite kon Jongsma zijn verbazing verbergen, dat ook de dokter en z'n vrouw in de kerk waren geweest.

„Nu jongens, gaan jullie maar vooruit, wij komen wel.”

Ansjé, die weer geheel hersteld was, mocht tusschen Wim en Aart inloopen.

„Maar je hoeft me geen hand te geven, hoor, ik kan

best alleen," zei ze parmantig en ze keek triomfantelijk naar haar beide groote begeleiders.

„Zeg Aart, die mooie plaat van jou hangt nu vlak boven m'n bedje," snapte ze druk.

„Welke plaat?" vroeg Aart, die niet begreep, wat ze bedoelde.

„Nou, die plaat van jou, met dien lieven man, nee ik bedoel met den Heere Jezus er op, en met al die kindertjes om Hem heen. Weet je wel, daar heb ik toch zoo over gedroomd, toen ik ziek was."

„O ja, nu weet ik het weer; die mooie gekleurde plaat, hè?"

Het was een plaat, die hij van meester Vlaskamp had gekregen, toen hij eens het beste opstel had gemaakt. Jezus zegent de kinderen, stond er in fraaie letters onder.

Ja, nu wist hij het weer, heel goed.

„Pats," daar rolde Ansje, languit in de rulle sneeuw.

Wat moesten de jongens lachen, ze leek net een sneeuwpop.

„Zie je nu, eigenwijs ding, dat je nog niet alleen kan loopen," riep Wim op verwijtenden toon.

„Ga je sneeuwvallen, Ansje?" plaagde haar vader, toen hij zag, dat zij zich niet bezeerd had.

In de prettige huiskamer, waar het vuur in den haard rood lag te glimmen, stond de keurig gedekte koffietafel reeds klaar. In het midden lokte een heerlijke, wit bepoederde tulband. Naast elk bord prijkte een fraai takje hulst met roode bessen.

Mevrouw Koopmans had aan de tafel een echt feestelijk aanzien gegeven.

„Op een feestdag moet er in huis ook iets feestelijks zijn," zei ze, „nietwaar, juffrouw Jongsma?"

„Willen we eerst bidden?" vroeg dokter Koopmans ernstig, toen allen, op een vriendelijken wenk van de gastvrouw, aan de tafel hadden plaats genomen.

Jongsma kon z'n ooren nauwelijks gelooven. Wat moest er in dit gezin toch veel hebben plaatsgegrepen.

Toen allen stil een zegen vroegen over de heerlijke

spijzen, dankte Jongsma tevens God, dat ook in dit lieve gezin het licht van Kerstmis gloorde.

Lang voor twee uur was Bram al present en slechts even later verliet hij met Wim en Aart het doktershuis.

„Jongens, denkt er aan, uiterlijk vijf uur weer thuis, hoor,” riep dokter Koopmans ze nog na.

„Ja, va!” galmde Wim terug, en trok, harder dan gewoonlijk, de deur in 't slot.

Voor het raam lag Ansje op haar knietjes en drukte haar neusje tegen het koude glas.

Wat deed Wim daar in den tuin?

„Bom,” daar vloog een sneeuwbal tegen de ruit, vlak voor haar gezichtje.

Eerst schrok ze, maar toen gierde ze van de pret.

„Daag,” schalden de jongens, en wuifden haar dol goedendag.

Sip wuifde Ansje het vroolijke drietal na, dat zich al glijdende langs den besneeuwden straatweg verwijderde.

„Niet weggaan, stouterds,” pruttelde Ansje, die liever meer sneeuwballen tegen het raam had willen zien uiteenspatten.

In de ruime woonkamer op den „Lindenhof” zaten de boer en de boerin met Bram, Wim en Aart gezellig bijeen.

Het vuur in den open haard wierp een fantastisch schijnsel in het schemerlichte vertrek.

Voor het zijraam stond de prachtig versierde kerstboom.

De kleine, witte kaarsen verspreidden een zacht, flakkerend licht en deden den boom glanzen in stage schittering.

Op een klein komfoortje stond een blauw-steenen chocoladepot geurig te dampen en daarnaast, op een grooten platten schotel, lagen glimmende appelbollen belevend opgestapeld.

„Eerst eens wat zingen, jongens en dan schenk ik nog een kopje in,” zei de boerin vriendelijk.

„Vader wil zeker wel spelen, hè?”

Boer Van der Weide legde zijn pijp neer en plaatste zich voor het orgel.

Zacht ruischten de eerste feestklanken door het stille vertrek.

Na een kort prelude speelde de boer het „Eere zij God”.

En de boer kòn spelen, oordeelde Wim, die een goed muzikaal gehoor had.

Toen, . . . eerst schuchter, daarna luider en eindelijk uit volle borst, zongen ze mee, de jongens.

Ze mochten om beurt een kerstlied opgeven en daverend klonken de kerstliederen uit de heldere jongenskelen....

De groote staande klok sloeg dreunend vier slagen.

Bram keek z'n vader vragend aan.

Deze knikte goedkeurend en sloot het orgel.

De boerin schonk de kopjes weer eens vol en deelde appelbollen rond.

„Hier Aart, hou es vast,” zei Bram plotseling en duwde Aart onverwachts een schaar in zijn hand.

Beduusd nam Aart de schaar aan, zonder dat hij wist, wat hij er eigenlijk mee moest doen.

„Zoek nu eens aan den kerstboom naar een lang, dun pakje,” ging Bram voort, „dat mag jij afknippen, dat is voor jou.”

Met een blij gezicht liep Aart op den verlichten kerstboom toe en begon ijverig te zoeken.

„Koud! koud!.... lauw!.... warm! warm!.... heet!” wees Bram lachend aan.

En ja, diep onder het dennegroen schemerde iets wits.

Voorzichtig stak Aart z'n hand tusschen 't groen.

„Au,” dat prikte.

Vlug knipte hij 't touwtje door en.... een klein, smal pakje viel ratelend op den grond.

„Hoera,” juichten Bram en Wim.

Vlug maakte Aart het pakje open en.... een fraai vulpotlood rolde in z'n hand.

„Maare.... watte”.... hakkelde Aart, verlegen.

„Ja, dat is nu voor jou,” kwam de boer tusschenbeide, „jij hebt Bram eens dapper geholpen en uit dankbaarheid daarvoor geeft hij jou dat potlood. Hij heeft er zelf voor opgespaard.”

„O, Bram, ik dank je wel, hoor,” zei Aart toen en in zijn oogen glansde diepe vreugde, toen hij 't zei.

Dat de vriendschap met Bram zoo echt zou worden, had hij nooit gedacht....

Even later namen Wim en Aart afscheid en met blijde gezichten en dankbare harten gingen ze snel huiswaarts.

In de prettig verwarmde studeerkamer van het deftige doktershuis zaten de dokter en Jongsma in druk gesprek.

„O, Jongsma, ik kan het je niet zeggen, wat er omging in m'n ziel, toen ik in dien angstigen nacht meende, mijn lief kind te moeten verliezen.

En nog hoor ik dat ongekunstelde gebed van jouw jongen, voor het bedje van mijn doodziek kind.”

De stem van dokter Koopmans trilde merkbaar van aandoening, toen hij weer over dien bangen nacht sprak.

„Maar één ding weet ik nu: God heeft dat gebed, al was 't nog zoo eenvoudig, verhoord. Hij heeft ons kind van den dood gered. Heusch, ik als medicus stond er volslagen machteloos bij. Ik wist niet beter of mijn kind zou sterven.

Maar de Heere heeft uitkomst gegeven, bij het naderen van den dood.

En meer, Hij heeft ook onze oogen geopend.

Wij dachten dat we konden leven buiten Hem. We meenden dat we gelukkig, volkomen gelukkig waren. Maar opeens liet God ons de vergankelijkheid van ons geluk zien.

En in den nacht van het lijden stond ik alléén, ondanks al mijn kennis.

En mijn vrouw? Ach, op haar zonnigen levensweg had ook zij verloren den schat, haar door haar vrome moeder zoo vurig aangeprezen, ik bedoel het geloof in den Heere Jezus.

Maar, Gode zij dank, nu mogen we zeggen: Het Licht is ook voor ons opgegaan.

Er zijn nog vele moeilijke dagen gevolgd. Ook dagen van zwaren strijd, maar we hebben tenslotte gevonden „vrede in het bloed des kruises.”

In het oog van den dokter parelde een traan.

„De prediking van vanmorgen klonk ons als muziek in de ooren,” ging hij voort. „Want juist die liefde Gods bracht ons uit de duisternis tot het heerlijke, volle licht.”

„Dan is er weer vrede met God, door Jezus Christus, onzen Heere,” zei Jongsma langzaam . . . .

’t Was reeds laat, toen de Jongsma’s weer naar huis gingen.

Aan den helderen avondhemel twinkelden de sterren in stille schoonheid.

Zilverig licht goot de maan over den met een dun ijsvlies bedekten plas.

In de verte pinkelden de gouden lichtjes van het dorp.

Langs het besneeuwde dijkje suizelde een nachtelijke stilte.

„Vader,” zei Aart en zijn stem klonk ijl in de geheimzinnige stilte van die witte wereld, „we hebben nu toch fijn kerstfeest gevierd, nietwaar?”

„Ja, mijn jongen, een gezegend kerstfeest!” . . . .

INHOUD.

Hoofdst.	Bladz.
I. In de klas	7
II. Alleen	14
III. Bij den molen	22
IV. Een stakkerd	32
V. Brand! Brand!	39
VI. In de nieuwe omgeving	51
VII. Een noodlottige rit	62
VIII. Strijd en overwinning	73
IX. Een bange nacht	84
X. Een gezegend Kerstfeest	95
